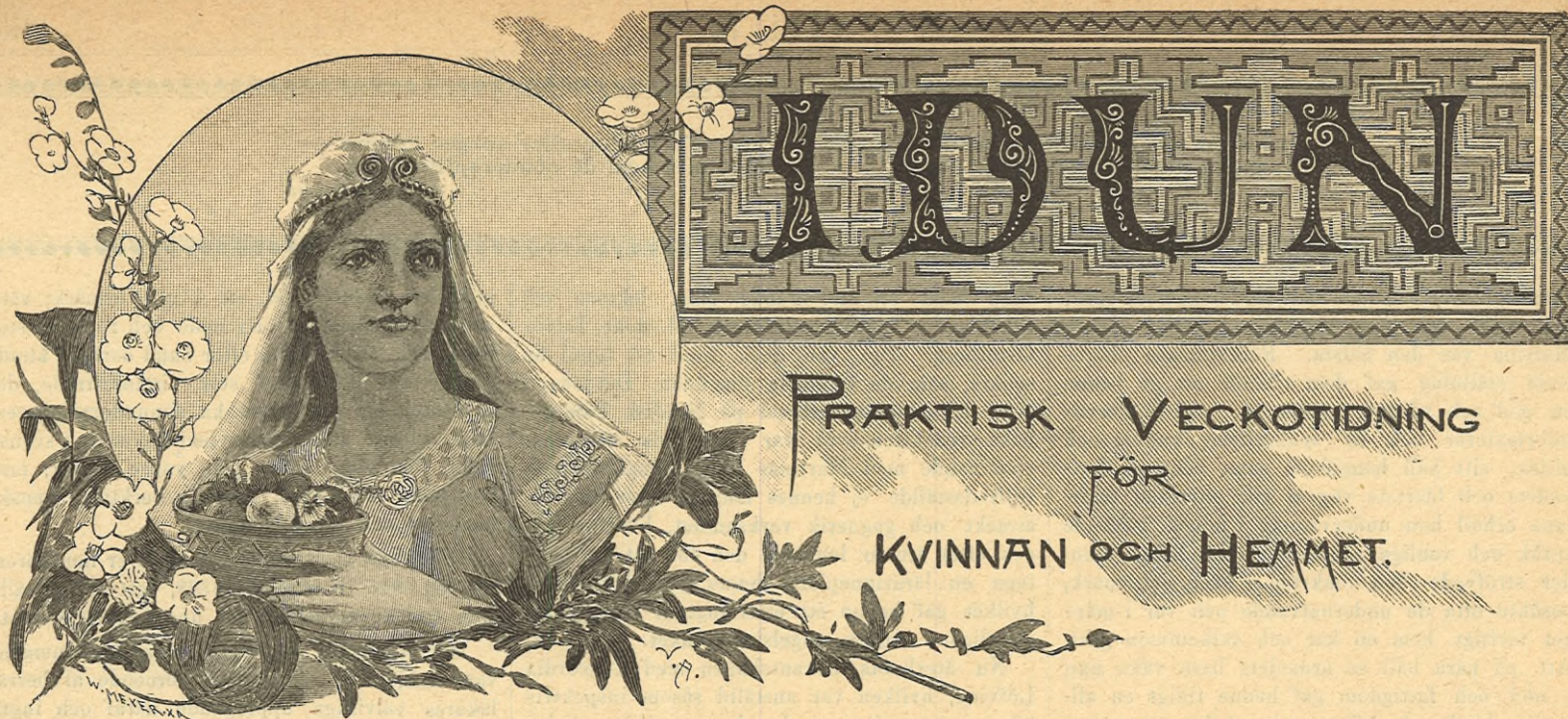




Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.





N:r 10 (116)

Fredagen den 7 mars 1890.

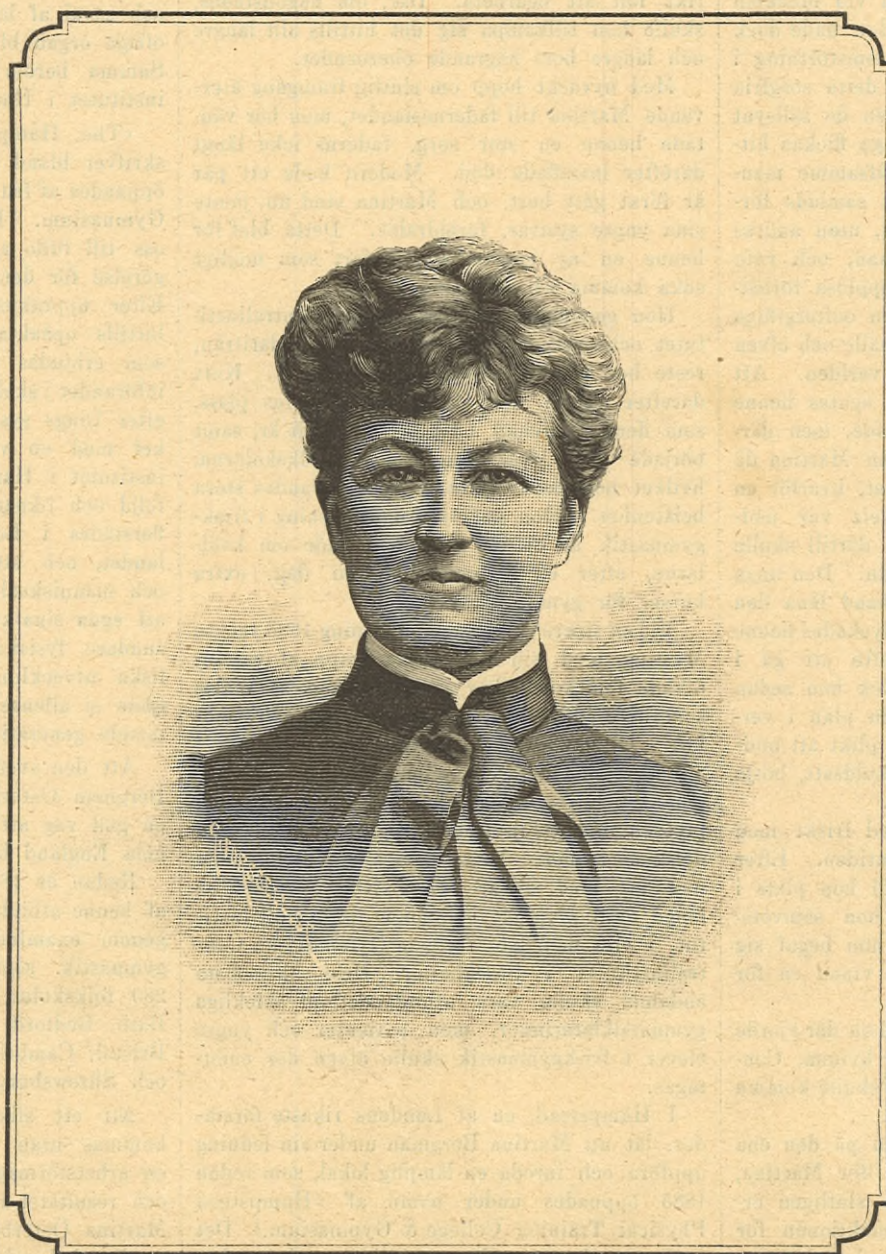
3:dje årg.

<p>Byrå: Drottninggatan 48, en tr. Annonspris: 25 öre pr petitråd (= 10 stafvelser). Utländska annonser 50 öre raden.</p>	<p>Tidningen kostar endast 1 kr. för kvartalet, med Iduns- Mode- och Mönstertidning 1 kr. 65 öre; postarvodet inberäknadt.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 10—11. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris: 15 öre (vid kompletteringar).</p>	<p>Prenumeration sker I landsorten: å postanstalterna. I Stockholm: hos redaktionen, i bok- lådorna samt å tidningskontoren.</p>
---	--	--	---	---

Martina Bergman Österberg*.

Icke många af Iduns läsarinor torde ens till namnet känna Martina Bergman Österberg, och likväl är hon banbryterska, skulle man kunna säga, på ett nytt arbetsfält för svenskar i utlandet och en bland de få af våra landsmaninnor, som i främmande land kämpat sig fram till oberoende och en vidtomfattande gagrik verksamhet, och detta i själfva London, Europas folkrikaste stad, där millioner människor knuffas och brottas om lufsuppehälle, och där hvarje förvärfsgren synes från början vara stängd för den djärfve, som tror sig på egen hand kunna slå sig fram. Okuffig energi och aldrig vacklande själf tillit i detta ords bästa bemärkelse jämte blick för tidens kraf och det konsekventa fullföljandet af ett föresatt mål hafva varit de för oss svenskor ytterst sällsynta egenskaper, som öfvervunnit engelsmännens kända misstro till främlingar och i icke ringa mån bidragit till den storartade framgång, hon rönt.

En kort redogörelse för vår på Albions ö så fräjdade landsmaninnas lif



och verksamhet torde därför ej sakna intresse, åtminstone för dem, som ifra för, att kvinnans verkningsskrets icke uteslutande inskränkes till hemmet. Detta må icke tagas såsom ringaktning för denna hennes viktigaste, af naturen gifna uppgift; men icke alla kvinnor blifva kallade att fylla en plats i hemmet. Dessutom ligger mångens begåfning åt helt annat håll, och deras lif skulle vara förfeladt, om de ej finge egna sina krafter åt en nyttig, det allmänna gagnande verksamhet. Må följande skildring af en af våra medsystrars framgång rädda någon från att tappa modet och egga dem, som satt sig ett visst mål före, att trots alla hinder och motgångar fullfölja det med okuffig energi.

Martina Bergman föddes år 1849 i Skåne, icke långt från rikets andra universitetsstad. Fadern, som egnat sig åt landbruk, hade tidigt lemnat sin hemort, Småland, för att söka sin lycka i den rikare grannprovinsen och, ehuru han börjat med två tomma händer, redan i unga år sett sig egare af en anseelig förmögenhet och i stånd att gifva sig. Hans hustru var af

* Prisbelönad uppsats vid Iduns nionde större pristävling.

Kärleken är lifvets skönsta blomma;
Älska dina, må de älska dig!

Låt se'n mödor eller sorger komma —
Mot ditt hem de söndersplittra sig.

J. A. Wadman.

skånsk släkt, och han hade med henne sex barn, två söner och fyra döttrar, af hvilka senare Martina var den äldsta. Föräldrarnes oberoende ställning gaf dem tillfälle att ge henne en god och vårdad uppfostran. Af brödernas informatorer och en synnerligen kunnig och nitisk, sitt kall hängifven, samt både på hufvudets och hjärtats vägnar rikt utrustad lärarinna erhöll hon undervisning i musik, lefvande språk och vanliga skolämnen. På lediga stunder ströfvade hon omkring i skog och mark, besökte ofta de underhafvande och var i mångt torftigt hem en kär och välkommen gäst. Att på nära håll se armodets barn växa upp i nöd och fattigdom gaf henne tidigt en allvarlig blick på lifvet och väckte ett varmt deltagande för de många olyckliga varelser, som, andligen och lekamligen vanlottade, aldrig få njuta den härligaste af alla lifvets gåfvor, en sund själ i en sund kropp, ett deltagande, som med åren utvecklade sig allt mer och mer samt framdeles, då tillfälle därtill erbjöds, gaf sig luft i en välsignelsebringande verksamhet för det uppväxande släktet.

Tiden gick emellertid, Martina växte upp till ung kvinna och njöt i fulla drag af ett lyckligt familjelif på landet i den natursköna trakt i Småland, där fadern vid Möckeln köpt en vacker landegendom. Hon hade dock ej fyllt tjugu år, då en plötslig omstörtning i faderns affärer gjorde slut på detta sorgfria lif och oförmodadt lade i dagen de sällsynt praktiska anlag, som hos den unga flickan hittills legat slumrande. Den stråfsamme mannens med arbete och sparsamhet samlade förmögenhet hade, ej genom eget, utan andras förvällande, hastigt smält samman, och ruin stod för dörren. Under så hopplösa förhållanden fann Martina det vara sin oeftergifliga plikt att själf förtjäna sitt uppehälle och äfven söka hjälpa sina systrar fram i världen. Att kasta sig in på lärarinnebanan syntes henne vara ett första steg till oberoende, men därtill fordrades större kunskaper, än Martina då hade, isynnerhet i franska språket, hvarför en föregående pensionskurs i Schweiz var nödvändig. Att af fadern få medel därtill skulle blott varit att påskynda hans ruin. Den unga flickan beslöt då att på egen hand låna den erforderliga summan, hvilket ock lyckades henne genom en välvillig släktings löfte att gå i borgen därför. Med svårighet fick hon sedan föräldrarnes tillåtelse att sätta sin plan i verket. Det var för dem en tung plikt att nödgas låta dottern, öfver öronen skuldsatt, börja den hårda kampen för lefvebröd.

Martina lemnade hemmet med friskt mod och stora förhoppningar på framtiden. Efter ett års vistelse i Schweiz erhöll hon plats i Skåne som lärarinna, hvilken hon samvetsgrannt skötte i två år, hvarpå hon begaf sig till hufvudstaden för att söka vinna en för framtiden säkrare utkomst.

I förbigående må nämnas, att hon där gjorde bekantskap med en framstående kvinna, Concordia Löfving, hvilken sedermera skulle komma att märkligt ingripa i hennes lif.

Åtskilliga försök att komma in på den ena eller andra banan misslyckades för Martina, som dock ej tappade modet och slutligen erhöll en förmånlig plats hos redaktionen för Nordisk Familjebok. Där gjorde hon bekant-

skap med sin nuvarande man, lektorn vid Stockholms högre realläroverk, fil. dokt. Edvin Österberg. Det var dock först ett tiotal år senare, som de förenade sina öden. Det trägna och stillasittande arbetet på Nordisk Familjeboks redaktionsbyrå var ingalunda öfverensstämmande med Martinas lifliga skaplynne och tillfredsställde ej hennes längtan efter en vidsträckt och gagnarik verksamhet, hvarför hon ock efter tre år lemnade den för att åter motaga en lärarinneplats, denna gång i London, hvilket gaf henne ett efterlängadt tillfälle att ytterligare studera engelska språket.

Nu återknöts bekantskapen med Concordia Löfving, hvilken var anställd såsom inspektris öfver gymnastiken i Londons småbarnsskolor och folkskolor för flickor. Hon var emellertid af en eller annan anledning betänkt på att lemna sin viktiga befattning, så snart en lämplig efterträdarinna funnes att tillgå. Martina beslöt då, uppmuntrad dertill af Concordia Löfving, att genomgå Gymnastiska Centralinstitutet i Stockholm, ehuru det var en både lång och dyr kurs. Detta afskräckte henne dock ej, ty hon såg däri ett medel för realiserandet af sina djärfvaste förhoppningar. Den stora världsstaden med dess millioner människor var ett rikt fält att bearbeta. Där, om någonstades, skulle hon tillkämpa sig det hittills allt längre och längre bort hägrande oberoendet.

Med nyväckt hopp om slutlig framgång återvände Martina till fäderneslandet, men här väntade henne en stor sorg, faderns icke långt därefter inträffade död. Modern hade ett par år förut gått bort, och Martina stod nu, jämte sina yngre systrar, föräldralös. Detta blef för henne en ny sporre att så fort som möjligt söka komma till oberoende.

Hon genomgick med stor heder Centralinstitutet och, utrustad med högsta betyg därifrån, reste hon åter till England hösten 1881. Kort därefter erhöll hon Concordia Löfvings plats, som denna innehafte i två och ett halft år, samt började med ifver sitt arbete i folkskolorna, hvilket hon skötte till höga vederbörandes stora belåtenhet. Hon gaf själf undervisning i friskgymnastik åt en del barn och hade om kvällarne, efter en ytterst mödosam dag, extra kurser för gymnastiklärarinnor.

Vid en större gymnastikuppväsning 1883 väckte Martina med sin lilla raska trupp af väl inöfvade folkskoleflickor såväl prinsens af Wales som flere inflytelserika personers uppmärksamhet. Långa artiklar därom stodo att läsa i »Times» och andra Londontidningar. Ett allmänare intresse för saken var nu väckt, och pressen bidrog ej litet att sprida det till alla delar af landet. Detta sporrade Martina ännu mer att med allvar söka sätta i verket en länge närd plan att i London inrätta ett institut, i viss mån motsvarande Gymnastiska Centralinstitutet i Stockholm. Dess förnämsta ändamål skulle vara utbildandet af skickliga gymnastiklärarinnor, men patienter och yngre elever i friskgymnastik skulle äfven där emottagas.

I Hampstead, en af Londons rikaste förstäder, lät nu Martina Bergman under sin ledning uppföra och inreda en lämplig lokal, som redan 1885 öppnades under namn af »Hampstead Physical Training College & Gymnasium.» Det med svensk apparelj synnerligen väl inredda

institutet sköttes på ett i allo utmärkt sätt, vann allmänhetens förtroende och rönt så stor framgång, att Martina efter hand därmed kunde förena en närbelägen stor siminrättning, där hon åtog sig att öfvervaka simundervisningen. Hon införde äfven undervisningskurser i svensk slöjd för både äldre och yngre elever, med lärarinna från Nääs, svenska verktyg, svenska modeller och svenskt virke.

»Det har varit min idé,» skriver hon härom till en vän i oktober 1888, »att förena allt, som fysiskt utvecklar det uppväxande släktet.»

Det storartade företagens varaktiga framgång var emellertid i hög grad beroende af herrars läkares välvilliga upptagande däraf och ingripande intresse för saken. Det var dock svårt att få Londons skickligaste läkare att taga närmare kännedom om det i Hampstead, långt från stadens centrum liggande institutet, hvarför Martina slutligen kom på den tanken, och äfven lyckades genomföra den, att vid Regent Street, i närheten af Oxford Circus, själfva brännpunkten för den ofantliga världsstadens pulserande lif, låta inreda ännu en gymnastiklokal för såväl frisk- som sjukgymnastik. Under namn af »The Swedish Gymnasium» har detta institut nu öfver ett år varit i full verksamhet och såväl af läkaretidskrifter som alla pressens öfriga organ blifvit på det amplaste vitsordadt. Samma beröm har äfven i rikt mått kommit institutet i Hampstead till del.

»The Hampstead and Highgate Express» skriver bland annat härom: »För tre år sedan öppnades af fru Bergman Österberg Hampsteads Gymnasium. Dess stora framgång berättigar oss till fullt att ge våra läsare en kort redogörelse för denna viktiga inrättnings syftemål.» Efter uppräknande af de många stora, men hittills opåaktade fördelar för hela samhället, som erbjudas det uppväxande släktet genom införandet i skolorna af den svenska gymnastiken efter Lings system, avslutar tidningen sin artikel med en varm önskan, att det förträffliga institutet i Hampstead snart måtte vinna efterföljd och liknande läroanstalter uppstå ej blott flerstades i London, utan äfven öfver hela landet, och att andra lika nitiska, skickliga och människoälskande lärarinnor måtte komma att egna sina krafter åt det uppväxande släktets sundare fysiska och i följd däraf äfven moraliska utveckling samt därigenom rikligen förtjäna ej allenast sin samtids, utan äfven kommande generationers tacksamhet.

Att den svenska gymnastiken genom Martina Bergman Österbergs energiska bemödanden är på god väg att vinna insteg öfver snart sagdt hela England bevisa tillräckligt följande siffror.

Redan år 1888 voro 800 gymnastiklärarinnor af henne utbildade, omkring 60,000 barn åtnjöto genom examinerade lärarinnor undervisning i gymnastik, som var införd i icke mindre än 280 folkskolor, bland andra i följande städer: Bath, Bedford, Birkenhead, Bradford, Brighton, Bristol, Cambridge, Croydon, Leeds, Liverpool och Shrewsbury.

Att ett slikt jätteverk icke kunnat åstadkommas utan en aldrig sviktande energi och en arbetsförmåga utan like, faller af sig själf, och resultatet är så mycketmer förvånande, som Martina Österberg de första åren af sin verksamhet i London hade att kämpa mot en till-

tagande sjuklighet, som dock sedermera blifvit lyckligt öfvervunnen.

Till fullständigande af hennes biografi må här bifogas åtskilliga meddelanden af intresse ur bref till en vän i slutet af år 1888, såsom att hon i början af samma år lemnade sin plats vid Londons folkskolor, emedan hennes enskilda verksamhet så utvidgats, att den tog alla hennes krafter i anspråk; att hon, utom ledningen af och undervisningen i flere ämnen i de bägge stora instituten, genom biträden skötte gymnastikundervisningen i en mängd privata skolor i London och här och hvar i landsorten; att från hennes institut i Hampstead erhöles alla större flickskolor och colleges gymnastiklärarinnor; att hennes systrar voro bosatta i England, de två äldre som sjukgymnaster, efter fullständigt genomgången kurs vid Centralinstitutet i Stockholm, och den yngsta som xylograf för Illustrated London News.

Mycket torde ännu vara att säga för att ge mina läsarinor ett någorlunda klart begrepp om de svårigheter, fru Bergman Österberg haft att bekämpa, och den vidd hennes arbetsfält småningom fått, men det skulle blifva alltför långt för det inskränkta utrymmet af denna uppsats.

Med en varm önskan, att hennes redan nu så välsignelserika verksamhet i allt vidsträcktare kretsar måtte sprida sig öfver hela England, slutar jag denna korta skildring af vår framstående landsmaninnas lif. Mig veterligt har ingen svensk kvinna hittills på detta eller liknande område utträtt så mycket för att utom Sveriges landamären bringa heder och ära åt det svenska namnet. Hennes eget namn skall lefva i tacksamt minne hos mångtusenden af det uppväxande släktet, sedan hon själf för längesedan skattat åt människans vanliga lott, förgängelsen, och hennes fosterland kan med stolthet räkna henne bland sina yppersta döttrar.

Blenda.



En moders bild.

Fyra sånger

af

Charlotte Lindholm.

(Belönade med hedersomnämning af Svenska akademien den 20 dec. 1889).

III.

Mannen.

Hösten än ej herskare är vorden,
Om och några löf från lummig lind
Fallit, lindrigt bleknade, till jorden,
Rörda af en lätt septembervind.
Ännu eftersommarn förer spira,
Ännu kan du en quirland dig vira,
Kanske ej så bjärt, så vitt och röd,
Som de kransar vårens fågring bjöd;
Ljuslig doft dock blyg reseda sänder,
Bryt den gömda mildt, med väna händer!
Längre fröjd än ros och anemon
Vill hon skänka dig, du mödans son!

»Hjärta, o, hvi suckar du och klagar?
Gläds åt mognadens och fruktens tid!
Fröjda dig åt sommarns sista dagar,
Svalka njut i aftonskuggans frid!
Blef ej skörden riklig, som du tänkte,
Gläds dock åt den vinning, dig han skänkte,
Tacksam var, att trägen mödas sådd
Ej förvissnat redan i sin brodd.»

Det är *mannen*, som betänksamt väger
Lifvets vinst så väl som dess förlust,
Det är *mannen*, som de orden säger,
Då han ströftåg gör till minnets kust.
Icke fann han, hvad hans hjärta hoppats,
Sköflad ser han mången fröjd, som knoppats,
Icke blef åt honom det beskiärdt,
Som han tyckte mest sin sträfvan värdt.
Men, fast ej han drog den största lotten
Bland de vinster, lyckan huldtt beskär,
Glömd han dock ej blef, och urnans botten
Tömd till fullo ännu icke är.
»Hvad var också jag,» han stilla tänker,
»Att åt mig de bästa lifvets skänker
Skulle gifvas, att jag skulle se
Idel solsken på min bana le.
Mången broder, mindre stark och härdig,
Svikade och föll vid ödets slag;
Torde hända han var lika värdig
Eller värdigare lyckans gunst än jag.»

För sin själ han håller fram den spegel,
Hjärtans domare oss gifvit har;
Lägger tankar, gärningar i degel,
Ser, hvad guld vid smältningen blir kvar.
Ej för sina misstag fejt han blundar,
Väl han vet, att räkenskap det stundar,
Vet, att hvar hans verk, hvar uppsåt — allt
Blotta skall en gång sin inre halt. —
Hvem är den ej från sin kosa vikit,
Lockad af sirenen, ljuf, men fal?
Hvem är den, som ännu aldrig svikit
Sina drömmars sköna ideal?
Hvem är mannen, som i alla öden
Stått, en trofast kämpe, intill döden?
Hvem är den, som aldrig kännit sig svag?
Ödmjukt säger han: »Ej är det jag.»

O, han minns, hur första mannaåren
Kraften i hans inre svällde, sjöd
— Som uti naturens bröst om våren —
Hur sin tvekamp då han lifvet bjöd!
Högt och stolt *den unge* hjässan lyfte,
Stort han tänkte, ädelt var hans syfte,
Mot allt lumpet, han i världen såg,
Draga ville han i härnadståg;
Strida skulle han mot själfvoisk äflan,
Visa för en vektlig mänskoätt,
Att det högsta mål för manlig täflan
Är en kamp för tryckta bröders rätt.
Men — en ensam man förmår ju ringa,
När det gäller lifvets vägar bringa
In i nya, obeträdda spår;
Världen hälst den nötta banan går.
Själens eld ej släcktes helt med åren,
Hågen skiftade ej håller om,
Men med silfret i de mörka håren
Lugn besinning till hans hjärta kom;
Och »den stora kamp» blef aldrig kämpad,
Dock, fast själens glöd är vorden dämpad,
Än han talar månget ädelt ord
För de små, de glömda på vår jord.

Sist han låter tankens vinge ila
Långt tillbaka till hans barndoms tid;
O, hvad det är godt och lyft att hvila
Här, där hvarje minne hviskar: »frid!»
Väl han minnes, hur vid modershanden
Kring han ströfvade bland blomsterlanden,
Hur med moderns hjälp han läste glad
I naturens bok det första blad.
Rena fröjd, som fram ur dunklet glimmar,
Stjärnan lik på fästets mörka grund,
Ljusa, oförgäligt sköna timmar,
Lifvets blida, arla morgonstund!

Moder, hvarför ville du ej stanna
Längre kvar att svalka lyft min panna,
Lugna oron i mitt tyngda bröst
Med din outsägligt ömma röst? —
Tack, o dyra, dock för hvad du gjorde,
För hvar sanningsfrö hos mig du lagt,
Det är du, som lärt mig hvad jag borde,
Du, som städse hållit om mig vakt.
Ej jag skådar dig, men hjärtat anar,
Att du hvarje stund är sonen när;
Ja, jag hör din stämman, som mig manar:
»Verka, verka, medan dagen är!»



Indirekte.

Af A. v. e.

I

En skönhet.

Första gången jag såg henne, satt hon i kyrkan bland de andra damerna ur stadens förnämre sällskapskretsar, och hon tycktes mig vara den skönaste kvinna, jag ännu sett. Min uppmärksamhet rycktes fullständigt bort från allt, som angick den sekularfest, hvilken här firades, och såg blott på detta ansikte, som verkade på mig med ett slags magisk kraft. En sådan skönhet kan ej beskrivas, men om någon i den stunden hviskat till mig, att i dessa vemodigt drömmande, ljusbruna ögon, ej fanns någon ande, att ingen tanke, utom på eget jag, bodde inom denna panna, att hela denna skönhet, hvilken på mig verkade upplyftande genom sitt underbara intryck af renhet, ej var annat än ett tomt skal, då skulle jag ha vändt mig bort i harm öfver en dylik smädelse af ett skapelsens skönaste mästerverk.

På den tiden skulle dock troligen ingen ha fällt ett dylikt omdöme, vare sig om denna eller någon annan så allmänt erkänd skönhet, ty man fordrade då sällan, att en ung kvinna skulle vara andligt vaken och tänka på egen hand, d. v. s., männen fordrade sällan detta; kvinnorna ställde dock ofta detta kraf på hvarandra, ty många af dessa visste att uppskatta sådana själsgefvor, som kunde indirekte och i smyg leda männen.

Då jag flere månader efter festen i kyrkan äntligen fick veta denna skönhets namn, erfor jag tillika, att hon var gift med en ansedd tjänsteman, flere år äldre än hon; att hon med honom förde ett jämförelsevis tillbakadraget lif, emedan han plågade henne med sin orimliga svartsjuka, fast hon blott lefde för honom och deras två, underbart vackra, små flickor.

Men så kunde det sedan, då talet föll på henne, hända, att någon väl underrättad person hviskande tillade, att hon aldrig riktigt hållit af sin man, ty i sin tidigaste ungdom hade hon rent af blifvit såld åt honom, dock på ett fullkomligt hyggligt sätt — naturligtvis.

Ami, som hon kallades, var dotter till en lägre tjänsteman, hvilken en tid subordinerat under Wermér, som fattat kärlek till den då sextonåriga skönheten, men dock ej yttrat ett ord därom, förrän Amis far hotades med ruin och vanära på grund af ett slösande lefnadssätt och försnillning af allmänna medel. Wermér räddade titulus Blom, och den nu adertonåriga Ami blef hans fästmö. Blom dog dock, innan dottern blef gift, och man nästan väntade, att köpet då skulle gå tillbaka, men Amis mor satt nu enka i ett torftigt hem med flere barn. Wermér var en

ansedd man, något tyst och sluten, men dock en världsman med ståtligt utseende och — ja, så blefvo Ami och han gifta.

Andra gången Ami och jag tillfälligtvis möttes, var hon i sällskap med sin mor. Det var en liten dam med fin växt, små händer, men med jämnlånga fingrar, hvilka gäfvö dem ett rent af nedrigt uttryck. Fru Bloms ansiktsdrag hade ej den ringaste yttre likhet med Amis, och dock såg jag emellan mor och dotter en likhet, som verkade med hela obehaget af en vrångbild af något skönt föremål, hvilket vi älska och beundra.

Man sade då, att Ami, genom att försaka nöjen och ett lifigare deltagande i sällskapslivet, hade under alla dessa år kunnat understödja sin mor och sina syskon. Hon var en sann ängel.

Tredje gången vi träffades, kom hon på besök till oss för att utverka sig tillstånd att i vår bostad träffa sin man, som då »aftjänat» några månader af tretton års fängelsestraff, till hvilket han blifvit dömd för kassaförnimmelning och undanskaffade räkenskapsböcker.

Jag hade väntat att få se henne förkrcssad af smärta, men hon var lika änglalikt lugn och skön, som då jag först såg henne i templet. Hon var ytterst väl klädd, förde en af sina bildsköna flickor vid handen; ingen, som ej kände till förhållandet, skulle kunnat ana, att denna fina dam kom för att få tala vid en strafffånge, som var hennes make. Lugnt och behagligt framställde hon sin anhållan, men då hon nämnde mannens namn, kom där ett roffägelsuttryck i dufvoögonen, hvilket gjorde hennes inre likhet med modern fullt tydlig.

Hennes bön, framställd till vederbörande myndighet, bifölls, och af aktning och medlidande med den sköna martyren fick fången utan bevakning, i min närvaro, tala med henne. Hans första blick på hustrun sade honom, att han ej behöfde frukta något uppträde, men ej heller kunde vänta någon medkänsla, och så kufvade han sin sinnesrörelse. Det var dock svårt för mig att kufva min harm, när hon nu beklagade sig, för det *hon, hon* nödgades hafva inackorderingar i *sitt* hem; att hon ej ens hade råd att hålla — en modejournal, ännu mindre förmådde köpa sig en ny vinterhatt. Och så flyttade hon sin stol ett par tum längre bort från hans, då han tyst räckte ut handen efter sin dotter, som modern kvarhöll vid sin sida.

»Jag var ytterst villrådig, om jag skulle låta Angela se dig,» sade Ami och slog ned ögonen.

»Hvarför?» frampressade han.

»Jag var rädd, att hon skulle bli rädd för din fängdräkt.»

O, hvad jag i det ögonblicket kände för en lust att visa henne på dörren!

Men mannen i den grå vadmalsdräkten var så jämmerligt förslafvad och förnedrad till själ och sinne af denna skönhet, att han icke ens tyckte märka den nästan vanvettiga råheten i hustruns tal. Han nämnde hastigt, att han redan hade några kronor af sin arbetsförtjänst inestående i fängelsets kassa; dem skulle hon få, om det tilläts, och i framtiden mera, allt efter som han kunde hinna arbeta och spara. Och så vände han sig till barnet: »Är du rädd för din pappa, Angela?»

Flickan svarade med att hårdt taga den bleke fången om halsen och kyssa honom.

Då glimmade åter roffägelsblicken i moderns dufvoögon, och medan fadern smekte barnet,

gjorde sig Ami underrättad om storleken af den summa, hon halfårsvis kunde ha utsikt att hemta på fängelset.

Det var för mig tydligt, att Wermér ämnade underkasta sig de ohyggligaste försakelser och lefva helt och hållet på fängelsets knappa kost, utan att skaffa sig den lindring i eländet, som kunde vinnas medels en del af arbetsförtjänstens användande till lofliga inköp inom fängelset. Men han nämnde ej ett ord till henne därom, och hon sporde ej en enda gång efter hans dagliga lefnadssätt.

Under de påföljande första åren kom hon vanligen på besök dagarne före de tre årliga högtiderna, och då hade han tagit ut penningar åt henne. En gång hörde jag henne knota öfver, att han ej för tillfället hade några pengar inestående; han hade nödgats använda något af arbetsförtjänsten till bättre kost åt sig. Modern och ett par af hennes bröder jämte några inackorderade herrar utgjorde nu hennes dagliga omgifning i den rymliga lokal, hon hyrt. Hon jämrade sig alltid öfver mannen, som bringat henne i en sådan belägenhet, att hon nödgades släpa i hushållet för att kunna draga sig fram. Och alla beklagade den sköna martyren.

(Forts. o. slut i nästa n:r)



De smås nerver.

»S e bara, Anna, hvem som kommer här?»
»Ack det är ju Elsa! God dag, min lilla älskling! Hur mår du? Har du sofvit godt? Ack du lilla sötunge! . . . Nej, men nu måste du först ge mig en kyss!»

Fröken Anna, den unga moderns pensionskamrat har med dessa ord tagit den verkliga på ett förtjusande sätt utstyrda lilla ur moderns händer. Hon kramar och kysser henne med all den öfversvallande kärlek, ett ungt flickhjärta är mäktigt, och strålände af lycka står den unga mamman bredvid och småler stolt öfver den förtjusning, hennes älskling framkallar. Men sedan hon en stund åsatt smekningarna, har hon icke ro längre.

»Elsa lilla, visa nu, hur stor du är!» ropar hon högt för att öfverrösta väninnans små utrop af förtjusning.

Elsa tycks tyvärr inte förstå riktigt bra i dag. Annars har hon alltid visat det så snällt, och just nu, då modern vill skryta med henne, slår hon alldes döförat till för de enträgnaste uppmaningar. Efter långa, fäfänga ansträngningar försöker modern med ett annat konststycke.

»Elsa, hvar är morfar?» frågar hon med stark tonvikt på hvarje ord.

Elsa vänder verkligen blicken mot väggen, där morföräldrarnes porträtt hänga, och sträcker sina små knubbiga händer mot dem.

Ett nytt jubel af förtjusning och en bit chokolad utgöra belöningen. Chokoladen sticles naturligtvis genast i munnen och ger strax anledning till en ny fråga:

»Elsa, visa oss nu, hur godt det smakar!» låter den enträgna uppmaningen.

Elsa är åter döf en god stund. Men sedan hon i ungefär fem minuter tilltalats i alla möjliga tonarter, tycks hon ändligen besinna sig, och med det allra näpnaste lilla skälmiska leende slår hon sig med bägge händerna för bröstet.

»Ack är det inte näpet, är det inte förtjusande?» låter det berömmande och uppmantrande om hvart annat.

»Och ändå blir hon om lördag bara elfva månader,» tillägger modern med stolthet.

»Nej, en sådan liten klok flicka!» säger väninnan med tillbörlig beundran och låter ännu en gång förevisa sig, »huru godt det smakar», något som af Elsa äfven rent mekaniskt utföres. Därpå gör modern ett nytt försök att förmå henne att visa, hur stor hon är; och efter nära en kvarts timmes ansträngning lyckas det henne äntligen.

Emellertid har Elsas pappa kommit ut från sitt arbetsrum. Stolt hör han på de komplimanger, fröken Anna gör honom för hans lilla förståndiga dotter, och bemödar sig därpå naturligtvis att också aflocka det plågade barnet några konststycken.

Om en stund kommer ytterligare mormor, hvars förklarade gunstling Elsa naturligtvis varit från första stund, och något senare kommer en bekant

familj med fullvuxna döttrar till eftermiddagskaffet. Efter de första helsningarna, vid hvilka Elsa naturligtvis spelar hufvudrollen, slår man sig ned vid kaffebordet. Sköterskan vill gå bort med barnet, men den lyckliga modern tillåter det ej, hon vill ha sin ängel hos sig.

Under de två timmar, man tillbringa vid kaffebordet, måste Elsa nästan uteslutande utgöra samtalsämnet. Alla sysselsätta sig blott med henne, hon är hufvudpersonen, som till moderns stolthet afgudas af alla. Från mormodern går hon till tant Anna, från tant Anna går hon till fröken Emma och så vidare ur hand i hand, tills raden är slut. Emellertid har mamma kommit att tänka på ett nytt konststycke, och när Elsa ändligen åter hamnat hos henne, lemnar hon henne ingen ro, förrän det stackars plågade barnet äfven utfört detta under allmänt »ack!» och »o!» från gästerna.

Att barnets ömtåliga nerver genom det eviga jollriga tilltalet och genom det oupphöriga trugandet till handlingar, hvilka betydelse det omöjligt kan förstå, på ett förskräckligt sätt måste öfverretas, faller ej ett ögonblick de fäfänga, lyckliga föräldrarna in. De ha hvarken öga för sin älsklings hjälplöst kringirrande, trötta blick eller öron för de suckar, hvarmed barnet ger luft åt sin stora trötthet.

Med tiden blir den lilla stackarens friska, röda kinder bleka, hennes ögon förlora den glans, som brukar stråla ur små barns djupa, klara blick, och hon blir allt likgiltigare för de smekningar och lekaker, hvarmed hon öfverhopas af de ömma föräldrarna.

Hon har för längesedan lärt sig gå och tala. Hennes näpna pladder låter som en liten fågels kvitter och de lyckliga föräldrarna tröttna naturligtvis aldrig att underhålla alla besökande med sin lilla dotters förstånd och intelligens. Småningom märka de likväl, att det ej längre är riktigt helt med lilla Elsas helsa, men de finna ännu ingen förklaring, öfver hvad som egentligen fattas det stackars barnet. Det kunde ju inte gå någon nöd på deras älskling. Hon blef ju så väl ompysslad, badades och promenerades i friska luften; hvad hon åt och drack tillagades samvetsgrannt efter läkares föreskrift och ändå måste de tillstå, att Elsa ej var frisk. Hennes sömn är orolig, hon är lättskräm, vid ett oförmodadt buller spritter hon till för att sedan brista ut i häftigt, krampaktigt grät, matlusten blir allt mindre, och en dag öfverraskas föräldrarna af husläkarens diagnos, att lilla Elsa lider af blodbrist.

Nu skola järnpreparat och maltextrakter häfva det onda, och inga kostnader och mödor skys för att förtaga blodbristen, men på den egentliga orsaken till det onda tänker någon sällan. Den mycket upptagne läkaren känner icke familjens lefnadssätt tillräckligt för att ana det rätta sammanhanget med sjukdomen, och föräldrarna bruka genom sin illa använda, öfverdrifna ömhet ofta göra barnet sämre i stället för bättre.

Slutligen finna de förklaringen till sin älsklings lidande i den öfvertygelsen, att barnet kanske är för klokt, dess lilla hjärna proportionsvis för starkt utvecklade. På detta sätt missbrukas ett vetenskapligt, kanske välgrundadt rön som ursäkt för omedvetet begångna synder. Tyvärr har det stackars barnet föga godt däraf. Om föräldrarna icke genom läkaren eller en lycklig slump göras upmärksamma på sina fel, kan barnet ofta hela sitt lif få lida af följderna af föräldrarnes ömhet och — vi förtiga ej det hårda ordet — af deras fäfänga. Lyckligast för barnet är det kanske i de flesta fall, om en liten broder eller syster kommer till världen, ty under omsorgerna för den minsta »försummas» naturligtvis den förstfödda en smula. Önskligt vore, att många föräldrar visste, hur nyttigt detta »försunnande» är för deras barn!

Ofta hör man vårt tidevarf kallas nervositetens tidevarf. Alla ha nu ömtåliga nerver, och Elsas ömma moder får kanske sjelf hufvudvärk, när ett ihållande skrik i hennes närhet erinrar henne om, att äfven hon icke är fri från århundradets onda. Men att hennes dotter, den lilla späda varelsen, vid hvilken hon är fastad med en till afguderer gränsande kärlek, också kunde ha »nerver», det tänker hon inte på, och tanklöst tillåter hon, att man ofta flere timmar å rad talar till hennes älskling i de mest olika tonarter, från den djupaste bas till den gällaste diskant, tills den lilla icke längre vet till sig.

Nervositet och blodbrist stå, som man vet, i närmaste sammanhang. Skulle det ej vara möjligt att förekomma den senare, om man då och då erinrade sig, att små barn äfven ha nerver? Föräldrar, som ha blodfattiga barn, borde icke försomma att just i detta afseende underställa sitt uppfostringsätt en allvarlig själfpröfning.

Ty det är icke nog, att vi älska våra barn, vi måste äfven tänka på, *hur* vi älska dem!



I forna dagar.

Strödda blad ur minnets album, samlade af Mathilda Langlet.

3.

Hans nåd och hennes nåd.

(Forts. och slut.)

En gång togs apoteket i anspråk på ett sätt, som icke så snart glömdes.

Det var en eftermiddag i oktober, då en sådan där liten kaffejudning pågick. Hans nåds dotter och måg med familj hade af någon anledning kommit på besök midt i höstrusket och prästfamiljen blifvit bjuden för att sällskapa med dem. Allt gick sin vanliga gång. Herrarne spelade »träkarl» inne i kammarherrns enskilda rum. Damerna stickade på sina spetsar, och de små flickorna spelade »svälta räf» med ett par bildsköna, blyga barn, som kallade hennes nåd *grand' maman* och nego och kysste på hand lika flitigt, som någonsin de små prästgårdsflickorna.

Bäst man så satt i allsköns ro, kom kaptenen-svärsonen blek och ängslig in i förmaket och gaf sin hustru en vink. Hon reste sig och de båda gingo ut i salen och samtalande halfhögt och ifrigt. Hennes nåd förstod väl, att något ovanligt var på färde, men låtsade om ingenting, och när hennes dotter, lika blek som mannen, bad henne komma ut ett ögonblick, förlorade hon ej kontenansen — det gjorde hon för öfrigt aldrig — reste sig med en artig ursäkt och gick med sina vanliga små lätta steg ut i andra rummet.

Några minuter förgingo, och så blef det en hiskelig uppståndelse. Man sprang efter eau-de-cologne, nervdroppar, slagvatten — hennes nåd hade för första gången i sitt lif förlorat kontenansen: hon låg afsvimnad där inne i kammarherrns rum.

Ännu några minuter och lugnet var återställt, utan att tjänstfolket, som befann sig i nedre våningen, behöft tillkallas. Pastorn kom in i förmaket och talade sakta med sin fru, hvarefter båda, sedan de vexlat ett par ord med fröken Agatha, som darrande och gråtande tryckte de små systerbarnen intill sig, i all tysthet med sina små flickor vandrade hemåt.

* * *

Icke förrän många, många år därefter fick Tinnie veta, hvad som tilldragit sig.

Dåligt klädd, uthungrad, med blödande fötter, hade en ung man i mörkret smugit sig in i den förut omnämnda imposanta förstugan och letat sig väg in i det svagt upplysta rum, innanför hvilket herrarne sutto vid spelbordet. Obemärkt steg han fram till tröskeln, osäker om huruvida han skulle våga sig in eller ej.

Pastorn, som satt midt för dörren, råkade se upp, och i tanke att främlingen var en föroljuckad sjöman — sådana uppträdde ofta här — som sökte hjälp, sade han trankilt:

»Det är visst någon, som vill tala med kammarherrn.»

Hans nåd såg nu också upp och reste sig från stolen, men sjönk ned igen.

»Herbert!» hviskade han.

»*Mon père!*» utbrast mannen och tog ett steg in i rummet.

Hans nåd sträckte afvärande händerna ifrån sig. Den främmandes ögon gnistrade, och han mumlade något mellan tänderna, som lät ungefär så: »Alltid dig lik! Yta, yta, yta! Utan hjärta!»

Pastorn förstod genast situationen. Det var nämligen en offentlig hemlighet, att kammarherrn, för att kunna fördelaktigt bortgifta sina döttrar och för den äldste sonen, han med konunganamnet, skapa en lysande framtid, utan barmhertighet skickat de yngre sönerna ut i världen att sörja för sig själfva, så godt de kunde.

»Det är bäst att säga till hennes nåd,» tillrädde pastorn, och det var då kaptenen hemtade sin svärmor.

Darrande som ett asplöf gick hon fram till honom, såg honom i ögonen och sade:

»Hvad har du gjort?»

»Deserterat,» svarade han, »och får man mig fatt, dinglar jag från rånocken inom en timme.»

Hon vacklade ett par steg tillbaka och föll afsvimnad i svärsonens armar.

* * *

Men hon hemtade sig snart: hon var ej van att duka under för småsaker. Hennes första ord, då hon slog upp ögonen, var: »låt ej tjänstefolket veta något!» Och när jungfru Stafva en halftimme senare kom för att servera téet, underrättades hon, att prästfrun af ett hastigt illamående tvingats att genast begifva sig hem, och för öfrigt syntes inga spår af att något ovanligt förefallit.

Mellan hennes nåds kabinet och fröken Agathas rum låg en liten förstuga, hvarifrån en sällan begagnad trappa ledde till ett rum, dit knappast någon annan än hennes nåd någonsin satte sin fot — det var hennes handkammare. Här förvarades de finaste sylter och sydfruktur, alla läckerheter, som endast vid högtidliga tillfällen fingo förekomma, samt dessutom det finaste portvinet och andra dyrbarheter. Hit, till denna af hela huset vördade helgedom, fördes nu den förlorade sonen.

Men inga gödda kalfvar fingo slaktas till hans ära, intet gästbud tillredas. I nattens mörker smög han uppför trappan till moderns rum, och länge sutto de båda där och talade ömt med hvarandra. Däruppe sof han också för första gången sedan sin flykt från det engelska skeppet under tak och i ordentlig bädd. Modern låg på soffan. Men före dager väckte hon honom och fördolde honom där nere i sitt sanktuarium. Ty hon måste ju om morgonen ligga själf ordentligt i sin säng, på det icke Gustafva skulle fatta misstankar!

Huru många dagar och nätter detta pågick vet man ej, men när Gauthiod på resa till Lybeck signalerades, steg kammarherrn, åtföljd af en resande herre, som tidigt på förmiddagen anländt till fots från en närbelägen herrgård, ned i stora rundbåten och lät ro sig ut till fartyget. Den resande gick om bord, viftade ett farväl till kammarherrn och gick därpå genast ned i sin hytt.

* * *

Så berättades det, men pastorn och hans fru medgäfvö aldrig i hela sitt lif, att det låg någon sanning i allt detta.

Det var »bara historier», sade de. Och kanske det var så ock.

Det sades också, många år senare, att kammarherrns yngste son, Herbert, var en välbeställd sjökaptän, bosatt i New York och gift med sin redares dotter.

Men det var kanske också »bara historier».

* * *

Hennes nåd dog många år före hans nåd. Den senare tog afsked från sin syssla, flyttade till Stockholm och lefde där intill den höga åldern af icke långt ifrån hundra år, ömt vårdad af fröken Agatha, den dotter han alltid ringaktat, för det hon icke förstätt göra ett godt parti. Hans nåd var nu så godt som barn på nytt, men påmint sig dock icke så litet från forna dagar. Och när Tinnie, nu själf vorden gammal, under sista året af hans lefnad besökte honom, erinrade han sig henne fullkomligt, men att hon var gift och moder till vuxna söner, kunde han ej få klart för sig, utan han frågade, nu som när hon var en liten flicka: »*parlez-vous français — cou-lamment?*»



Iduns månadsrevy.

Den sociala rörelsen har nu vunnit en sådan utsträckning, att den blifvit föremål för såväl regeringarnas som folkrepresentationens omfattande reformsträfvan; det är då tid, att den icke heller lemnas ur sikte af pressen, som i denna fråga, åtminstone inom vårt land, hittills iakttagit en reserverad tystnad. Intresserad är man dock, äfven om man tiger och avvaktar. För närvarande är uppmärksamheten förnämligast riktad på Tyskland, där den sociala rörelsen har, så att säga, sitt högkvarter. Rörelsens intensiva makt har här drivit regeringen till de brutala tvångsåtgärder, som innefattats i socialistlagen, medan man på samma gång sökt vidtaga åtgärder, måhända mer välmående än effektiva, till den sociala frågans lösning. Tvångsåtgärderna hafva emellertid mot sig uppkallat ett till det yttersta förbittradt motstånd och väckt ogillande inom frisinnade kretsar. Sålunda lyckades regeringen ej att vid den senaste riksdagen genomdrifva socialistlagens förlängning, och hon måste hålla god min, så godt hon kunde, i detta nederlag.

Initiativets kraft synes emellertid den unge kejsar Wilhelm ej sakna. I skrifvelse af den 4 februari till furst Bismarck förkunnade han: »Jag har beslutit räcka handen till förbättring af de tyska arbetarnes ställning, så långt de gränser tillåta, som blifvit uppdragna mot denna min omsorg genom nödvändigheten att på världsmarknaden sätta vår industri i stånd att upptaga konkurrensen och därigenom betrygga arbetarens existens». Han förklarade sig vilja bringa till stånd »en internationell öfverenskommelse mellan de länder, som beherska världsmarknaden».

Och detta var ej tomma fraser blott. Bismarck fick i uppdrag att ofördröjligen inbjuda alla de regeringars kabinet, som hafva lika andel i arbetarefrågan» till en konferens. I skrifvelse till vederbörande minister antydde kejsaren därpå de grundsatser, som han ville framlägga som basis för förhandlingarna.

»Det är», skref han, »en af statsmaktens uppgifter att reglera tiden och stället för arbetet, så att man kan vaka öfver upprätthållande af sundhetens, sedlighetens fordringar, arbetarens ekonomiska behof och deras lika berättigande inför lagen.»

Inbjudning till konferens har också utgått till flere regeringar, men af dem mottagits med viss reservation; isynnerhet har England med tvekan och förbehåll mött inbjudningen. Midt under dessa förhandlingar inträffade de nya riksdagsvalen i Berlin, och till allmän öfverraskning hafva socialisterna där vunnit en afgjord seger, i det ej mindre än 17 af deras partimän blifvit invalda.

Bismarcks politik, som gick ut på att med tvång nedtrycka rörelsen, medan regeringen företog sina sociala reformer, har därigenom lidit ett nederlag. Och det ser ut, som den gamle rikskanslern blifvit rätt missmodig däröfver. Det talas nu om, att han är trött och ej längre känner sig situationen vuxen. Flere tecken synas båda, att han nu ämnar afstå från de inrikes ärendenas ledning för att i stället hädanefter inskränka sin verksamhet till utrikespolitiken.

Det hemlighetsfulla intrigspelet, hvarigenom Ryssland åt alla håll söker befördra sin maktutveckling, har på Balkanhalfön varit verksamt i förening med major Panitzas sammansvärjning. Det var väl ej för Rysslands intressen, som Panitza försökte sitt attentat, men Ryssland sökte därpå draga fördelen, och furst Alexander har med dristig slughet sökt blotta dessa anläggningar. Som kapten hade Panitza utmärkt sig i slaget vid Shonitza 1885, till hvars lyckliga utgång han högst väsentligt lär hafva bidragit

Från den tiden var han innerligt fäst vid furst Alexander, men hade en öfvervinnelig antipati mot Ferdinand. Så lyckades han intressera för sina planer en del officerare och med dem ingå en sammansvärjning. Flere af dessa sammansvorne ville emellertid verka i ryskt intresse och förbindelser knötos i sådant syfte med Rysslands agenter. Furst Ferdinands polis var emellertid väl underrättad om det tillämnade attentatet, hvilket ointetgjordes, just då det skulle utbryta, nämligen på en hofbal, där fursten skulle af de sammansvorne tillfångatagas. Panitza fängslades under natten och hans medhjälpare, som samlats utan anförare, kunde intet uträtta. Bland hans papper påträffades en chifferskrift från Hetrovo, det ryska sändebudet i Bulgarien. Samtidigt häktades advokaten Mathew, som ståt i förbindelse med ryssvännen Zankow i Petersburg. Den 8 februari blefvo Panitza och hans medbrottslingar skjutna i Belgrad. Den olycklige majorens öde synes ej skolat blifva bättre, äfven om hans attentat lyckats; det berättas nämligen, att från de ryska deltagarnes leder meningen skulle varit att undanröjda Panitza, sedan det mot furst Ferdinand tillämnade attentatet blifvit utfördt.

Förhandlingarna vid vår svenska riksdag hafva väl i allmänhet sällan någon betydelse för vår utländska politik. Vid nu samlade riksdag har emellertid en af dessa sällsyntheter förekommit, och den har framkallats af den protektionistiska rörelsen, hvilken genom uppsägandet af Sveriges handelstraktater med Frankrike och Spanien velat liksom sätta kronan på sitt verk. Det i sådan riktning fattade riksdagsbeslutet utgör en anmärkningsvärd afslutning af februari månads händelser.

Otto Sjögren.



Våra döttrars vänskapsförbindelser.

Säg mig, med hvem du umgås, och jag skall säga dig, hvem du är», heter det icke med orätt, men ordspråket kan blott finna sin användning på utvecklade karaktärer. I frågan om våra barn böra vi sålunda förändra ordspråket till: »Säg mig, med hvem du umgås, och jag skall säga dig, hvad du blir.» Det är påfallande, hur liten uppmärksamhet mödrarna i allmänhet skänka sina döttrars umgänge, oaktadt detta har det största inflytande på utvecklingen af deras karaktär. Fåfångan, som spelar så stor roll vid uppfostran, är äfven i denna riktning afgörande för föräldrarna, i det hufvudsaken för dem är, att deras döttrars umgängeskrets är förmäm.

Hvilken ära för hökarfru Pettersson att kunna tala om, att hennes dotter Anna är god vän med konsul Hansons Amelie. Det frågas ej efter, om konsulus Amelie är en älskvärd och god flicka. Men låtom oss antaga, att så är fallet. Så länge barnen äro i den åldern, att de icke göra anmärkningar öfver den fina klädningen och den eleganta kappan, deras lekamrat än iklädd, kan en sådan vänskap icke ha något skadligt inflytande. Men annorlunda blir det, då den unga flickan märker, att lifvet i hemmet hos hennes väninna är af helt annat slag än i hennes eget. Då uppstår strid om valet af klädningar, som icke äro goda nog för högarens dotter. Amelies klädningar äro vackrare och elegantare, och de ha väckt Annas afund. Det finnes nämligen blott få anspråkslösa naturer, hos hvilka icke åsynen af bättre förhållanden särskildt väcker önsknings, som det är svårt att bekämpa hos barnen, som icke ha öga för skilnaden i den sociala ställningen. Högmod, fåfänga och praktlystnad väckas lätt genom dåligt umgänge.

Utom det att mödrarna böra taga hänsyn till, att deras döttrar välja sina väninnor inom sin egen krets, böra föräldrarna omsorgsfullt lägga märke till de små väninnornas karaktär. Döttrarnas böjelse för inbundenhet, deras beräknande väsen böra vara en varning för föräldrarna. Väninnans fåfänga och svaghet för

att pynta ut sig fördärfva barnets naturlighet och behag, medan den liknöjdhet och brist på ordning, som lätt därvid uppstå, kunna ha de olyckligaste följder för framtiden.

Emellertid kan ju hvarje sak ses från två sidor, och på så sätt kan en okonstlad flicka förbättra en fåfäng, lillgammal tös, medan en ordningsälskande väninna kan sporra sin liknöjda lekkamrat. Det gäller här alltid att iakttaga, hvilket inflytande är öfvervägande, det onda eller det goda, och denna iakttagelse borde alltid vara bestämmande för umgängets afbrytande eller fortsättande.

Med hänsyn till temperamentet kan man ock ofta skapa ett ömsesidigt, välgörande inflytande. Ett stilla, tillbakadraget barn skall det ej sällan bekomma väl att ha en liten yrhätta till lekkamrat.

Emot vänskapsförbindelser mellan flickor af olika ålder resa sig många svårigheter. Intressena hos tolf till fjorton års flickor äro helt olika dem, som femton till sjuttonåringar hysa. Den yngre flickan skall, när hon ej är före sin ålder, i regel icke ha något godt af umgänget med den äldre, och denna skall med en viss fåfänga leda sin yngre kamrat, som med blind hängifvenhet öfverlemnar sig åt henne och finner allt hos henne utmärkt och värdt att efterlikna — ofta till stor skada för sig själf.

Önskligt vore, att dessa få rader måtte väcka mödrarnas eftertanke, så att de för sina döttrar söka att vinna och bevara vänskapsförbindelser, som i ett och allt kunna vara dem till glädje och nytta.



Smånotiser från kvinnovärlden.

Den svenska gymnastiken och de engelska kvinnorna. I januarihäftet af den värderade engelska tidskriften *Baby*, som särskildt räknar sin läsekrets bland omtänksamma mödrar, återfinnes en uppsats med titel »Flickornas fysiska uppfostran».

Författaren, med. dr Wallace, f. d. professor i kvinno- och barnsjukdomar vid ett ansett college i Glasgow, fäster mödrarnas uppmärksamhet vid nytan af att flickorna tidigt vänjas vid kroppsöfningar, och såsom det yppersta gymnastiska system framhåller han det svenska, af Ling först framställda och af hans efterföljare, sonen H. F. Ling, prof. Branting och prof. Törngren, utvecklade systemet.

Förf., som med intresse åsett en trupp unga kvinnliga gymnaster öfva sig under vår framstående landsmaninnas, fru Bergman Österbergs ledning (fru Ö:s biografi och porträtt pryda just vårt nr för veckan) avslutar sin uppsats med följande ord:

Resultatet af en sådan vetenskaplig och systematisk fysisk uppfostran är, att kroppen utvecklas harmoniskt, att gestalten vinner i symmetri och att rörelserna präglas af ett behag, som ej på annat sätt kan åstadkommas.

* * *

Kvinnor i järnvägens tjänst. Nyligen har den ryska regeringen gifvit järnvägsbolagen i kejsariket rätt att äfven anställa kvinnor i sin tjänst. Det transkaspiska järnvägsbolaget har ej dröjt att ställa denna nya förordning sig till efterrättelse, och bland de hundra »tjänstemän», som det nyligen engagerat, befinna sig äfven 30 kvinnor. Stationsförestånderskor, lokomotivförestånderskor, bromserskor, elderskor etc. äro således nya värdigheter, hvartill vår tids unga ryska damer kunna aspirera. Med skäl kan man räkna Ryssland, som i så många andra afseenden visat sig motspänstigt i fråga om att erkänna den vesterländska kulturens välsignelser, för att vara kvinnoemancipationens förlofvade land. Kvinnliga läkare och professorer torde vara talrikare i Ryssland än i öfriga af Europas länder.

Den första kvinnliga trafikchef kan dock Amerika berömma sig af. Ett telegram från New York uppger, att mrs Charles Haines nyligen blifvit utnämnd till trafikchef för Medina Valley järnvägen.



»Bildning.»

En berättelse från Skåne af

Jane Gernandt.

(Forts.)

Pastor Collin var så ovanligt tankfull under middagen efter hösttagillet, att han höll på att föräta sig på »aggaröra», fast han hörde, hur smöret fräste upp öfver spisen, där mor Truls Jins stod och gräddade stenkakor. »Den där Katrina Topp, det är allt ett ovanligt fint fruntimmer,» sade han till slut med en förstulen blick på sin svägerska.

»Fin — åh, jag vet inte det... Hon håller sig minsann inte för god till att gå och rota i spisen,» sade fröken Tydén och tog stenkakefatet från mor Truls Jins: »Sätt dig ner, mor, och tag dig en smakebit.»

Men »mor» tackade och gick sin väg; hon hade som vanligt »ätit därute»... Efter kaffet drog hon sin dotter i kjolen: Kom, tös, så får jag säga dig ett ord... Pastorn måtte väl aldrig tänka på en af länsmannens» —

»Låt honom tänka på hvem han vill. Hvem frågar efter det?» sade Karna.

»Tös, kasta inte lyckan ifrån dig! Se dig för, det säger jag dig. Du kunde vara själagläd, om pastorn ville ha dig.»

»Om — sa' mor?»

»Åhja, sätt du inte näsan för högt i vädret... Det är ingen, som har sett slutet ännu... Den som köper länsmannens Katrina för dum, han ger sina pengar illa ut, för det är ingen, som tar henne, där de släpper 'na. När hon går in igenom ena dörren i prästgården, så går du och din gamla mor ut igenom den andra, kom du det ihåg.»

Oraklet tystnade och gick in i köket, och Karna sprang upp på kammaren för att utgjuta sina bekymmer i ett bref till sin bästa vän, Josefin Jipsson.

»Kära Josefin, du kan tro jag är i ett bryderi,» sköt det genom hennes hufvud, men hon var nog bondestolt att ha svårt för att förtro sig åt någon. Handen ville icke hvad tanken ville; hon skref:

»Kära Josefin!

Det var roligt att höra, att du har roligt, kära Josefin. Hvet du hvad, jag skulle så gärna villa komma in till sta'n, för jag tycker det är så tjedsomt på lannet nu ner jag är van vid sta'n. Där kan du tro, att Toppens hade hösttagille i går och du kan tro, att där var en student och han fråga mig om Tiater och allting och vi dansa efter deras gamla pianoskrälle och du kan tro att han dansa utmärkt nestan bättre en Albin Frisk, fast Albin Frisk dansa så bra. Från Katrina Topp kan jag hellsa, hon hellsa och fråga, om du inte kunne skaffa henne några gamla Bazarer med Virkmönster i, för hon tycker det är så ont om virkmönster nu för tiden och det är det med, jag är så tje å att virka nu. Jag bara broderar men ner min kudde är ferdig, hvet jag inte, hvad jag skall ta mig till. Nu har jag ingenting mer att säga och måste därför sätta punkt. Helsa Clara och Mathilda och Albin Frisk, om du trefar honom och glöm inte att helsa Anna Nillsen och var sjelf hjertinerligen helsad, tecknar med Venskap.

Din tillgifvna Ven
Karin.»

Fröken Tydén såg igenom, hvad hon skrivit. Nej — där stod ju »tjedsomt» i stället för »tråkigt!» Nu skulle de få litet att skratta åt, den leda Josefin och de andra lundaffic-

korna. Hon funderade ett ögonblick på att stryka öfver det och sätta 'lissamt' i stället, men så tog hon sitt parti: »Ah strunt, de ä' minsann inte så fina på't, de heller, det kan vara godt nog åt dem,» och så stormade hon nedför trappan med sitt bref.

Pastorn öppnade sin dörr: »Kom in,» sade han, »jag vill tala med dig.»

»Jag skall gå på posten.»

»Se så!» — han hade funderat sig märkvärdigt viljestark och klar — »kom nu bara, Karin.»

Mor Truls Jins rörde på sig i köket, och Karna gick in till sin sväger, som började promenera upp och ned med pipan i handen och hakan djupt ned i prestkragen: »Karin,» sade han, »nu är jag trött på detta här.»

»Jaså, är du det,» sade 'Karin' mycket lugnt.

»Det säger jag dig... lek inte med mig!» stötte han fram mellan rökblosser.

»Nej, vet du, roligare kunde jag ha än att leka med dig.»

Han gjorde en tvär vändning: »Nu är det slut,» sade han, »i morgon friar jag till Katrina Topp.»

Karna stod där med rynkade ögonbryn. Så gick hon presten ett steg närmare: »Gör du det?» sade hon. »Nej, det gör du inte, för då får du hellre ta mig.»

Han blåste ut röken i en enda tjock sky och bredde ut armarne: »Min älskade fäst-mö, kom och ge mig en kyss.»

»Nej, gonn, gör jag ej,» sade Karna, »skall det nödvändigt vara en kyss, så får du nock ta'n själf.»

Till och med i detta ögonblick kunde August Collin icke värja sig för den tanken, att hans fästmö icke var ett så fint fruntimmer, men hon tog sig så präktig ut med det mörka hufvudet tillbakakastadt och något hänande trotsigt i de blå ögonen och öfver den fuktiga, halföppna munnen, att han glömde alla betänkligheter, lade armen om hennes hals och gaf henne en liten kyss, medan pip-hufvudet slog henne i nacken.

»Det var torrt,» tänkte Karna, men hon strök sig i alla fall äfver läpparne med afvigsidan af handen, ty det var det egendoliga med fröken Tydén, att hon hade de mest oberäknliga återfall i gamla vanor, när hennes lynne blef aldrig så litet bragt ur jämvigten.

Herr pastorn flyttade sin arm till hennes lif: »Så blef du ändå min, du ä — — —»

»När det är nå't, så är det nock,» sade Karna och slet sig lös. »Nu är det, som det är, men du behöfver inte stå där och göra dig till för det, August.» Och fröken Tydén lemnade sin förbluffade fästman och gick in i köket, där mor Truls Jins satt och läste i psalmboken, ty det var ju söndagskväll.

»Mor,» började Karna, och den gamla såg frågande upp. Det var något så höjdt och brutet öfver den magra, rundryggade gestalten, något så tröstlöst förvissnad i de gamla

dragen, att det till och med slog fröken Tydén.

»Nu behöfver mor inte vara rädd, att de kommer och kör ut oss,» sade hon, »för nu är det jag, som är herre här.»

Gumman slog ihop händerna: »Åh, Karna, Karna, en så'n lycka!»

»Mor ska' få styra och ställa, som mor vill, och en piga ska mor också få att hunsas med, för mor behöfver inte släpa på gamla dagar, när mor släpat hela sitt lif.» Karna klappade 'det gamla skrat' på axeln, kände sig liksom lite 'rörd' och gick ut i farstun för att få luft.

Den störste pojken satt på trappan med en halfäten 'smörmat' i handen och en annan i beredskap. »Moster är så illandes röd som en räka,» sade han, när han suttit och tittat på henne en stund.

Men 'moster' svarade inte så mycket som: »Hvad angår det dig?» Hon stod där och såg rakt framför sig, och så skedde det oerhörda, att hon strök pysen öfver håret.

Han gapade till och blef stor i ögonen: »Nej, moster,» sade han och tappade 'smörmaten.'

Hon blef själf en smula förlägen. »Ja, hvad sitter du där för?» sade hon kärft. »Jag skall gå ut. — Undan med dig!»

(Forts. och slut i nästa nr.)



Förslag till matordning för veckan 10—17 mars.

Söndag, finare middag: Hvitkål med frikadeller; torsk å la Rachel; blandad köträtt (oxfletet i skifvor med kokt salt tunga och färkotletter) med legymer (morötter, fransk potatis, små hvita bönor, brysselkål); sparris; stekt anka med sallad och sylt; äggsoufflé; ost och kakes; frukt.

Måndag: Hvarjehandapudding; puré på bruna bönor.

Tisdag: Köttsoffa med klimp; stufvade lindare; Strutar med kräm.

Onsdag: Kalfrikasé; löksoppa.

Torsdag: Kokt rökt skinka; puré på gröna ärter.

Fredag: Fläskkorf med potatis eller grönsaker; välling.

Lördag: Biffstek med potatis; hafresoppa.

Recept.

Äggsoufflé: Socker kokas med mjölk och grädd, något mjöl tillsättes under ständig vispning, hvarefter massan upphälles och får svalna; nio äggegulor nedröras jämte någon likör (ananas, kuracao, maraschino eller rose efter behag), ägghvitorna vispas till hårdt skum och blandas till det öfriga; hålles på djupt fat, öfverströs med socker, gräddas i ugn och serveras, då soufflén höjt sig tillräckligt.

Läggas en vaniljböna i den kokande mjölken, blir denna rätt ännu finare.

Löksoppa: Öfverskorpan af ett större bröd brytes i stycken, som värmas och på båda sidor gnidas med färskt smör samt hållas framför elden, tills de bli lätt rostade. Lök (helst portugisisk, men äfven rödlök) skäres i små tärningar, stekes i färskt smör under ständigt omrörande, tills den är vackert ljusbrun; brödet tillsättes, och man fortfar att röra, till dess att löken är fullständigt brynt. När den sålunda fått tillräcklig färg, tillsätts kokande vatten, peppar och salt och allsammans får sakta koka 15 minuter, hvarefter soppan serveras.

Buljon passar icke att användas i stället för vatten, ty därigenom försvinner soppan fina smak.

Denna soppa, som bör vara välkom-

men för vegetarianer, var en älsklingsrätt för Karl XII:s skyddsling, konung Stanislaus af Polen, efter hvilken den erhållit sitt franska namn: *Soupe à l'oignon à la Stanislas*. I all sin enkelhet för öfrigt ganska god.

Torsk å la Rachel: En slaktad torsk saltas, får ligga några timmar och skäras; inskärningarna fyllas med en färs af torsklever, rifvet bröd, äggegulor, peppar och salt. Torsken lägges i en smörbestruken lång panna; vin, madeira eller marsala och 5 matskedar hackad lök tillsätts. Torsken insättes i lagom varm ugn, öses ofta med sitt spad, uttages, då den är halfärdig, bestrykes med äggegula, beströms med rifvet bröd och insättes änyo. Färdig upplägges den på varmt fat, öfverhålles med sin egen sås och serveras utan garnityr.

Uppkallad efter den stora franska skådespelerskan Rachel, är denna fisk-anrättning synnerligen god och läcker och derjämte ingalunda dyrbar eller svår att bereda.

O. H. D.

Bohaget.

Att friska upp färgen på urlektas möbelöfverdrag, utan att sprätta af dem. Anilin erhålles i alla färger hos färg-handlare. Den fäses i små skifvor, som se grönaktiga ut, och man upplöser af dem så många, man tror sig behöfva, i litet sprit (ungefär en half kopp). Lösningen slås i en panna och man håller kokande vatten därpå. Det är praktiskt att lemna litet af den upplösta anilinen kvar för att ha litet att hjälpa upp nyansen med, om denna ej skulle passa riktigt. Sedan färgen kokat upp, pröfvar man nyansen. Är den för mörk, tillsätter man kokande vatten, är den för ljus, tillsätter man litet af den upplösta anilinen. Vid användning bör färgen alltid vara kokande, hvareför man blott slår upp litet åt gången. Häri doppas en storhålig svamp, sedan man tagit på sig ett par gamla, men hela hanskar, emedan färgen sitter kvar på händerna 6—8 dagar; man pressar ur svampen lätt för att undvika fläckar och stryker hastigt öfver möbelöfverdraget stycke efter stycke,

så att allt blir jämnvätt. Därpå låter man möblerna torka ute i luften, hvarpå de gnidas med rent gammalt linne för att icke sedan färga af sig. Innan man företager färgningen, böra möblerna piskas och borstas väl, om möjligt ut. — Portierer och gardiner kunna äfven färgas i anilin. Man låter dessa koka upp i färgen, hvareför man naturligtvis måste tillreda mera färg än till endast en öfverstrykning. Så snart tyget kokat upp i färgen, tages det upp med en käpp och lägges i en stor balja med kallt vatten, hvare det sköljes. Tyget hänges upp och rullas samman, när det är lagom torrt. Tofsar, bårdar och fransar kan man bestryka med en pensel. Allt blir som nytt igen.

Cuivre-poli, som svartnat, poleras åter blankt medels ättika och salmiaksprit, till hälften utspädda med vatten.

Bakning.

Utmärkt godt kaffebröd, 425 gr. (1 skålp.) smör, väl tvättadt, 425 gr. (1 skålp.) hvetemjöl, 182 gr. (14 lod) finstött socker, 182 gr. (14 lod) potatismjöl, 52 gr. (4 lod) sötmandel, stött eller rifven, blandas väl tillsammans; uttages med form och gräddas i ej för sval ugn. Öfverstrykes med ägg-hvita samt beströms med socker och finkuren mandel.

Kanelbröd, 213 gr. (½ skålp.) smör tvättas och röres, 213 gr. (½ skålp.) socker, 425 gr. (1 skålp.) mjöl — man lemnar så pass af detta, som ej kan iknådas, till utbakningsmjöl — öfverströms med kanel. *Naemi.*

Matlagning.

Falsk fiskfärs. 12 ägg, 153 gram mjöl, lika mycket smör, 2 öglas god mjölk, socker efter smak samt litet muskott.

Af smöret, mjölken och mjölet kokas en gröt, och då den är kall, iröres en gula i sänder och sist de till hårdt skum slagna hvitorna. Därefter hålles detta i en med smör smord och med skorpor beströdd form; kokas i 2 timmar. Ätes med kräftsås. *Anna.*

Skafferi.

Bästa sättet att förvara äpplen. Äpplena plockas försiktigt af träden, så att de ej stötas, nedläggas därefter i en tunna eller lär och förvaras sedan i iskällare.

Jag har försökt många sätt, men ej funnit något vara så utmärkt. Sommaren 1889 åto vi långt efter mid-sommar de sista äpplena af 1888 års skörd, och de voro felfria och smakade delikat. *Anna.*

Recept för små aptitsostar. Tjårnmjöl uppkokas och osten fränkiljes med hälslef samt upphänges i påse 1 dygn, då den ältras med konjak, ostkummin, salt samt litet smör; därpå formas småostar. *E-c.*

Hvarjehanda.

Att skilja bomull från linne. Man håller tyget framför ett brinnande ljus, hvarvid bomullstrådarne se jämna ut, medan linnestrådarne visa sig vara olika tjocka. Man kan äfven slita af några trådar. Bomullstrådarne skola knorra ihop sig, medan linnestrådarne förbli stela och glatta.

Gummi, som blifvit surt och förlorat sin bindkraft, kan göras användbart på nytt genom tillsättande af dubbelt kolsyradt natron, som inblandas under omröring, till dess all brusning upphör. *Cecilia.*

Bostaden.

Att skura golf, så att de bli vackert hvita. Detta bör ej ske med såpa, emedan denna förstör färgen. I stället för såpa tager man en del nysläckt kalk och 3 delar vit sand. I denna blandning doppas den våta skurborsten. Detta är mycket billigare än såpa, aflägsnar all smuts, dödar alla insekter och gör golfvet hvitt. Golfvet måste efteråt sköljas med rent vatten. Fett och andra fläckar, som man ej kan få bort på detta sätt, betäcker man med valklara, som upplösts i varmt vatten, och låter den ligga på ett dygn, innan man företar skurningen på ofvan angifna sätt.

Nytpetserade rum kunna befrias från klisterlukten, om man för stängda dörrar täper med enbär. Röken skadar ej tapeterna. *Maja.*

Om bränsleförbrukning i järnspisar. Mången anser nödigt vara att elda utslutande med ved i järnspisar, hvilket är ett stort misstag, ty allt affall vid vedhuggning såsom barkar m. m. är användbart och ett förträffligt bränsle, förutsatt att det är *torrt*. Hugges veden utanför vedboden, måste man därför tillse, att affallet genast kommer under tak; bäst är att med en järngrep ruska ur sågsåpanen och, som sagt, lägga in det i vedboden, men på en i ögonen fallande plats, att det ej blir *afglömdt*, synnerligast af tjänarinnor, som ej hafva sinne för sparsamhet. Husmodern måste därför hafva ett öga med äfven här. På landet, där torfmossar finnas, bör man ej försumma att på våren upptaga torf och, sedan den blifvit väl torr, inlägga den uti för ändamålet uppförda torflador för att hemköras efter behof och användas till bränsle i köket. S. k. kultorf ställer sig antagligen dyr, men för att den må kunna brinna i köksspiseln behöfs ej den ringaste beredning, blott en särskild spade för torfvens upptagning erfordras. Innan torfven intages i köket, bör en del söderhuggas, så att man har både större och mindre till hands. Vid långkokt mat, är detta bränsle isynnerhet att anbefalla, ty det förbrinner långsamt och glödande. Vid inköp af ved skall man alltid försöka få *torr* och grof; björkveden bör ej vara af s. k. glasbjörk, d. v. s. sådan, som har slät, hvit näfver, utan i stället vara skrofflig och ojämn, lemande starkaste veden. Då furuveden, som anses fördelaktigare att använda än gran, hugges, tillser man, att tjärveden tillvaratages och undanlägges för att begagnas att tända uti.

Och till sist ett ord till dem, som anskaffa vedförrådet, vare sig i staden eller på landet — köpen eller låten ej framköra surt eller rått bränsle för att omedelbart sönderhuggas och användas! Mången inbillar sig, att man sparar genom att använda dåligt och surt bränsle för köket, men det är misstag, ty om man sparar i ett, så spiller man då i ett annat; följden blir näml. oftast illa lagad mat. Man kan omöjligt få en gryta att koka ordentligt på en dålig, rykande eld, som i bästa fall flammnar till den ena stunden för att den andra dö ut. Dessutom kan man ej med bästa vilja i världen beräkna, när maten kan vara färdig; det må därför i dylikt fall aldrig fordras, att måltiderna skola vara i ordning på bestämdt klockslag. Har åter den, som lagar maten, torrt bränsle till sitt förfogande, är man i sin fulla rätt att fordra ovilkorlig punktlighet samt ordentligt lagad mat. *Frida N. N.*

Allmännyttigt.

Att taga rödvinsfläckar ur hvitt tyg. Fyll ett medicinglas, som kan betecknas med N:r 1, med undersvafvelsyrad natron och ett annat, betecknad med N:r 2, med pulvriserad vinsyra. Rödvinsfläckarna bestros väl med pulvret i glaset N:r 1, och därefter ingnides tyget ännu i 5 minuter med det pulver, som finnes i glaset N:r 2. Efter en timmes förlopp tvättas tyget i rent vatten och fläcken skall försvinna. Tyget får ej det minsta illa genom detta förfaringssätt.

Svarta knypplade spetsar, som blifvit grå, få åter ett vackert utseende, om man bestänker dem rikligt med kallt vatten, därefter slätar ut dem omsorgsfullt och lägger dem mellan tidningspapper. Därpå läggas de i press några dagar, i det man t. ex. lägger några tunga böcker på dem. Man skall sedan finna att spetsarne icke blott blifvit vackert släta, utan äfven återfått sin vackra svarta färg.

Annonser.

LEDIGA PLATSER.

En ung anspråkslös bättre flicka med jämt och godt lynne, hvilken, jämte det att hon eger vana att undervisa barn i vanliga skolämnen o. musik, har fallenhet för och någon kunskap i kontorsgöromål kan erhålla plats den 1 instundande maj i familj på landet. Vid god handstil fästes afseende. Svar, åtföljdt af lönepretentioner och fotografi jämte relationer sändes till »Familj», adress Sveg. [1639]

PLATSSÖKANDE.

En ung tjänstemansdotter, som genomgått sjukklassigt läroverk, lärt musik och bokhålleri samt under ett år biträdd vid husliga sysslor i ett presthus på landet, önskar plats i bättre familj att gå frun tillhanda. Svar till »19 år» Christianstad p. r. [1638]

En 22 års flicka af god familj, kunig uti matlagning, mjölkhandtering, ett hems skötande, sömnad och finare handarbeten söker sig plats som biträde åt en ordentlig husmoder, ju förr desto hellre. Sv. afvaktas tacksamt till »Dis. — 22 år. Karlstad». [1629]

En ung flicka från ett bildadt hem önskar sig plats som skrifbiträde, helst på landet. Som hon genomgått 7-klassigt läroverk och särskild utbildning i språk och musik, kan hon vara behjälplig vid mindre eller mera försigkomna barns undervisning eller lexläsning. Hon är äfven villig deltaga i hushållssysslor. På lön göres ej anspråk. Vidare meddelar fru A. Lindencrona, Linköping. [1647]

En ung flicka af bättre familj

önskar till hösten plats som lärarinna. Den sökande, som genomgått högre elementarläroverk och därefter vistats 2 år utrikes för att fullkomna sig i tyska och franska språken, åtager sig äfven att undervisa i engelska och musik. Goda betyg kunna företes. Härå reflekterande torde för närmare upplysning skull vända sig antingen till föreståndarinnan för Karlshamns högre elementarläroverk för flickor, fröken Thea Hökenberg, eller till mademoiselle A. Dardel, St. Blaise (près Neuchâtel), hvarest den sökande för närvarande uppehåller sig. (G. 19305) [1650]

Värdinna.

En huslig, språk- och musikunnig 28-årig flicka, söker ett hem, där hon såsom värdinna och, om så önskas, äfven som lärarinna kunde finna verksamhet. Upplysningar å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Stockholm. (G. 12981) [1628]

En bildad, anspråkslös flicka af god fam. önskar nu genast plats som sjukvårdarinna och lektris eller att biträda med hushåll, barnens vård, lexläsning, sömnad, renskrifning, massage m. m. Goda rekommendationer. Svar till »Vänligt hem», Tidningskontoret, Tegnérsgatan 18, Stockholm. [1649]

Plats på landet

eller i småstad önskar en 24 års bättre flicka för barn, som varit i ett ordentligt hus i flere år som sällskap och hjälpreda, där hon skött hushållsboken och linneskåpet, och sedan dess äfven ett år varit inackorderad på landet, därifrån hon har utmärkta rekommendationer. Svar till »X», tidningskontoret, Gustaf Adolfs torg. (S. N. A. 1952) [1640]

En stilla och anspråkslös flicka, tjugutre år gammal, önskar sig plats som skrifbiträde hos häradshöfding eller på något kontor. Den sökande, som genomgått sjukklassigt läroverk, har dessutom i tre år skrifvit hos en häradshöfding. Där familj finnes, är den sökande äfven villig gå frun tillhanda. Betyg kunna företes. Reflekterande härå torde godhetsfullt insända svar till »Anspråkslös», Sundsvalls poste restante, Sundsvall. [G. 13160] (1644)

DIVERSE.

Doktor A. Afzelius
Lilla Vattugatan 24, 9-10 och 2-3.
Mag- och hudsjukdomar.
[1841]

Doktor Carl Flensburg
33 Drottninggatan 33.
Hvardagar 1/23-1/24. Helgdagar 10-11.
Behandlar företrädesvis *Barnsjukdomar*. [1843]

Med. D:r ERNST SALÉN,
Ögonläkare.
Bostad: Stora Vattugatan 2.
Mottagning: helgfria dagar kl. 1/2 10-1/2 12 f. m. [1464]

Doktor Runborg,
12 Brunkebergstorg 12,
kl. 9-10 f. m., 3-4 e. m.,
behandlar företrädesvis *bröstsjukdomar*,
särskildt *lungot*. [1465]

Tandläkaren
F. A. WIDFOND
51 Kornhamnstorg 51.
Träffas kl. 10-2 och 5-6.
OBS. Lagningar och tillsättningar af flere tänder å tandgarnityr kunna erhållas från kl. 11 till 2 på dagen. [1519]

Doktor Per Johansson
Riddargatan 2.
Hvardagar kl. 9-10, 2-3; söndagar 9-10.

Doktor
Johannes Schmidt,
10 Wallingatan 10
nedre botten.

OBS. Ändrad bostad. OBS.
Mottagningstider:
kl. 10-11 f. m. och 2-4 e. m.
Helgdagar endast sjukbud.
Fullständig sjukgymnastik
efter Kellgrens metod, så väl manuel
behandling som rörelsegymnastik.
Äfven **massage** och **hypnotisk**
behandling.
Tre-årig assistent hos Direktör Kellgren i London biträder vid gymnastiken.
Tider: för Herrar kl. 9-11 f. m.
samt kl. 3-5 e. m.
» för Damer kl. 12-3. [1433]

Panorama international,
Hamngatan 18 B, 1 tr. upp.
(bredvid Svea-Salen)
Denna vecka:
1:sta Serien af Norge.
Nästa vecka:
1:sta Serien af Tyrolen.
Entré 30 öre, barn 20 öre.
Abonnementskort, gällande för 8 besök, kr. 1: 75, barn 1: 20.
Öppet alla dagar från kl. 10-10.
Hvarje söndag nytt program. [1357]

Medico-Mekaniska Institutet,
16 Jakobsgatan 16.
Frisk- och Sjukgymnastik, Massage,
Elektricitet, Inhalationer.
Öppet för Herrar kl. 7,15-10 f. m.
och 2-4,30 e. m. samt för Damer kl.
11 f. m.-1 e. m. och 6-7 e. m. Undersökning af snedhet kl. 11 f. m.-1 e. m. samt tisdagar kl. 6-7 e. m.
G. ZANDER,
Med. Doktor.
[1632]

BERTHA SEELHORSTS
Konversationscirklar, (sedan 1877), tyska, franska och engelska, samt privata lektioner, för herrar och fruntimmer, nybörjare och försigkomna, med endast konversation eller äfven läsning, skrifning m. m.
Pris pr timme 33 öre till 1 kr. 50 öre.
Öfversättningar och Volapük.
Drottninggatan 29 A, 2 tr. upp. [1643]

Passande till helpension.

Landtegendom i södra delen af Kalmar län, särdeles naturskönt belägen vid större vattendrag, 240 tunnland öppen jord samt skog fullt till husbehof. Corps de logis och flyglar, innehållande 20 rum, omgifna af stor frukt- och köksträdgård. Pris utan inventarier 46,000 kr., däraf fordras 10,000 kr. kontant, resten stående. Tillträdet genast.
H. Bovallius,
12 Hamngatan, Stockholm.
(S. N. A. 1963) [1648]

Junge Mädchen

finden in Deutschland vorzügliche Pension in der Familie eines Schuldirektors. Nähere Auskunft erteilt Fräulein Donker, Lehrerin in Stockholm, Östermalmsgatan 27. [G. 11911] [1498]

Nervositet-Sömnlöshet.

De öfver hela Europa patenterade engelska **Macko Star** Hufvudkuddar, vitsordade af de berömdaste medicinska auktoriteter, fås nu hos **Charles Bechshöft**, Göteborg. Ensam försäljare för Sverige. Sändas mot efterkräft. Pris 5 kr.
(Nord. A.-B. Göt. 2854 x 6) [1613]

Ett fruntimmer med ett par tusen kronors kapital kan få ingå i en lönnande affär; eget rum och fritt vivre samt andel i vinsten. Dessutom full säkerhet för insatta medel. Svar till »A. T.», Iduns byrå. [1599]

Lifräntor.

New-York
Liförsäkringsbolag, grundadt 1845.
Tillgångar 1 jan. 1890
Kr. 390 millioner.
Deposition i Sverige Rmk 400,000.
Årlig lifränta för en inbetalning af Kr. 1000.

Ålder sista födelse-dag.	Utan återbetaln. vid döden		Åröfverbetaling af halva kapital vid döden.	Ålder sista födelse-dag.
	Newyork	Svenska bolag.		
55	89,25	80,10	64,35	55
65	120,58	106,40	78,66	65
75	162,26	149,20	95,45	75

Hufvudkontor för Sverige:
38 Hamngatan, Stockholm. [1529]

Läkareråd.

Käthe. Det är ju i sådant fall skäl att låta läkare afgöra, om något underlivslidande är orsaken. — Om edra »slag» kunna vi ej yttra oss, då inga vidare upplysningar lemnas, huru de förhålla sig, om någon förlamning följde o. s. v.

Hildur. Troligen bleksot. Tag under några veckors tid tre gånger dagligen tre stycken *Blaud's järnpiller*. Försök att, så mycket det är Er möjligt, vara ute i fria luften. — Se svar till E. E. i n:r 7.

E. E. Struma opereras ej så sällan, hvar för vi råda Er att vända Er till en kirurg. — Orsaken till struma är ännu ej med säkerhet känd.

Bekymrad. Se svar till Naemi i n:r 6 och n:r 8.

Orolig. Som det är en ganska vansklig sak att få fullt friska barn, när de måste uppfostras artificiellt, så bör modern blott i nödtillfälligt ifrånsätta sig uppfostran sitt barn. Läder (er hustru ej af tuberkulos eller någon högre grad af allmän svaghet, bör hon därför, om hon har tillräckligt med mjölk, ej afstå därifrån. Låter sig detta emellertid icke göra, och Ni ej kan skaffa amma, sker uppfostrandet med en blandning af uppkokt komjölk och kokt vatten (med tillsats af litet socker), hvarvid vätskekvantiteten minskas, ju äldre barnet blir.

Lina. Är trumhinnan verkligen förstörd, äro utsikterna så godt som inga.

Malla. Om Ni är mottaglig därför, torde det nog kunna medföra önskad verkan. Tiden är omöjlig att på förhand bestämma. Kostnaden kunna vi ej säga Eder. Adress: Sturegatan 5; kl. 9—11 f. m. — Vi tro, att Ni bör fortsätta med dessa insprutningar. När Ni kommer till Stockholm, kan Ni ju ha tillfälle att rådfråga öronläkare.

Den bekymrade Anne. Använd den behandling, som är föreskrifven för Eva i n:r 3.

Inez. Då Ni har en sådan mångfald af de mest olikartade symptom, kunna vi ej utan undersökning yttra oss om edra krämpor. Det hela liknar dock mest nervsvaghet, och obotligt behöfver det visst icke vara. — Ni har ju hittills ej försökt annat än hypnotism?! — En bad- och brunnskur i sommar bör Ni så vidt möjligt begagna Er af.

Un tres-malheureux. 1). Någon fistel har Ni ju icke, då hälet är fullständigt läkt. Hvad den kvarstående förhårdnaden och märkena beträffar, så plåga dessa, så vidt de gå bort, minskas och försvinna af sig själfva. 2). Någon af Stockholms kirurger vore ju lämpligast.

Syrach. Ja, om det ej användes för länge och i för stora kvantiteter.

Tvöslös. Som svaret på edra allt för kortfattade frågor beror på orsakerna till edra krämpor, och detta ej kan afgöras utan mer detaljerade upplysningar och undersökning, så kunna vi ej gifva Er något råd. Vänd Er personligen till läkare.

Reseda. Se svar till A. T. i n:r 9.
D:r — d.

Prisfrågorna VII—IX.

Täffingens utgång.

Inom den utsatta tiden ingingo 63 svar, af hvilka 20 å frågan VII, 5 å frågan VIII och 38 å frågan IX. **Priset** har tilldelats signaturen *Karin* för uppsatsen »*Om vården af burfoglar*», hvilken kommer att meddelas i nästa veckas nummer. Särskildt erkännansvärdt har därnäst synts oss svaret å frågan VII af signaturen »*Blind höna*».
Red.

Frågor.

N:r 439. Huru kunde möjligen en ung, rask husmoder på landet genom någon extra sysselsättning bidraga till husets inkomster under nuvarande för landtmannen bekymmersamma förhållanden?

Fjäderfäskostel idkas i mindre skala, men kan ej ännu utvidgas i brist på därtill erforderliga medel.

Arbetsam och bildad »landfrun».
N:r 440. Hur lagas god luftspudding och riktigt god och mör rostbiff?
Polly.

N:r 441. Kunna Crocus och Tazetter, som i vinter drifvits i rum, utplanteras i det fria, och blomma de då?
Polly.

N:r 442. Finnes någon bok med mönster för etsning på glas? Hvad heter den, och hvad är priset?
Polly.

N:r 443. Ett recept på tillförlitlig och god likör vore mycket välkommet för många och ej minst för
Polly.

N:r 444. Finnes något sätt att behandla nyfödda kalvar, så att man ej blir tvungen slakta dem genast? I vår ladugård har under en ganska lång tid, oaktadt alla möjliga försiktighetsmått iakttagits, ingen kalf velat levva längre än tre dagar. Svar emotses med tacksamhet af
J.

N:r 445. Huru skall man tillreda verkligt god choklad?
Eva.

N:r 446. Vill någon af Iduns äldre läsarinor godhetsfullt gifva oss ett godt råd. Vi äro fem syskon och sköta vår fars affär; vår våning är mycket för liten och obekvämlig för så många, men som far och mor äro gamla

Percy F. Luck & Co
Stockholm.

China Theer.

Congou.		Pris pr kilo
Finest Moning	11: —	
Kungchow	9: 20	
Oonfa	7: 70	
Moning	6: 20	
Kaisow n:r 1	5: 25	
Kaisow n:r 2	4: 30	
Kaisow n:r 3	3: 50	
Congou	2: 80	

Souchong.

Finest Souchong	11: —
Lapseng Souchong	7: —
Souchong n:r 1	5: —
Souchong n:r 2	4: 30

Blom The.

	Pris pr kilo
Finest Blom Pekoe	16: 50
Blom Pekoe n:r 1	9: 70
Blom Pekoe n:r 2	7: 30
Finest Scented Orange Pekoe	7: 80
Hyson (grönt)	6: 20
Seented Orange Pekoe	6: 20
Oolong	5: 25

Indiska Theer.

Finest Assam	11: —
Malty Cachar Pekoe	9: —
Assam	6: 20
Ceylon	6: 75
Darjeeling	4: 80

The-Blandningar.

	Pris pr kilo
Non Plus Ultra	11: —
O. T. D.	8: 50
Czarens	7: 30
Mandarin	6: 40
Stora Moguls	5: 40
Mikadons	4: 50
Kalifens	3: 50
Rehausens, original	7: 10
Rehausens	4: 30
Smulthe	3: 50

Särskildt framhålla vi »Stora Moguls» och »Mikadons» theblandningar å kr. 5: 40 och 4: 50 pr kilo såsom varande mycket passande hushållsthe af god kvalitet.

Försändelser till landsorten emot efterkraf eller postförskott. [1645]

Obs! Tryckfelet å firmanamnet i nästföreg. n:r rättas härmed.

**Ingen humbug!!!
Hjälp i nöden**

Giktbalsam

från F. Ahlgrens Tekn. Fabrik, Gefle.

Giktbalsamen är det allra säkraste medel mot alla reumatiska lidanden såsom: Ledstyhhet, Ryggvärk, Håll, Tandvärk, Hufvudvärk, Influensa m. m.

Giktbalsamen har vunnit en alledeles *exempellöst storartad spridning*, helt säkert genom dess utmärta och välgörande egenskaper.

Berömliga intyg från Svensk läkare och Svenska förbrukare.

Giktbalsamen försäljes i helflaskor å 1 kr. och halffl. å 50 öre mot förut insänd likvid; vid postförskott tillkommer postförskottsafgift med 25 öre. Kostnadsfri förpackning.

Återförsäljare erhålla hög rabatt!
Obs! För de vidt utpuffade till utseendet liknande fabrikat varnas på det ifrigaste. Köp icke från någon annan, förr än Ni först afprovat [1611]

Giktbalsam

från F. Ahlgrens Tekn. Fabrik, Gefle.

Billigaste sättet att hålla småpojkar snygga är att hos A. Williamson *Stockholm, Vesterlånggatan 57, 1 tr. upp*, köpa helle hemstickade Tricotkläder för 3—8 års pojkar. De som till påsk önska hafva af dessa kläder torde med första insända order, emedan jag till julen måste afsäga mig öfver tusen order, som för sent inkommo. [1594]

I en af Östergötlands städer, som tillika är badort, kan ett yngre eller medelålders fruntimmer erhålla inackordering i ett godt hem. Priset moderat. Svar till »M. T.», poste restante, Söderköping. [1560]

I ett yngre, gladt och trefligt hem, beläget i en vacker och sund trakt af Nerike, kunna tvänne bättre fruntimmer få inack. sig mot 35 kr. i mån. Om sommaren erh. mot låg afg. såväl varma som kalla bad af alla slag samt läkarevård. Piano, tidn. och daglig post finnas. Sv. t. »Godt hem», *Fellingsbro p. r.* [1646]

En synnerligt rikhaltig samling handarbeten,

monogram och dräkter m. m. kan erhållas genom att från *Iduns Redaktion, Stockholm*, rekvirera hela årgången af *Skandinavisk Modetidning för 1889* (undant. n:r 5 o. 9, som äro utgångna). Årgången, hvilken i sin helhet omfattar tjugufyra 20-å 24-sidiga nummer med 48 kolorerade omslagsplanscher, och som förut kostat 8 kronor, säljes nu för det oerhördt billiga priset af

endast 2 kronor,

som torde insändas medels postanvisning eller i frimärken.

[1591]

IDUNS REDAKTION.

Professor D:r C. E. Bergstrands

välkända Blomstergödning

finnes att tillgå hos de flesta Frö- och Blomsterhandlande samt i parti hos **O. S. S. Ballé & komp., 5 Brunnsgränd, Stockholm.** [1636]

För

barnen!

Ännu är det ej för sent att prenumerera på barntidningen **LINNEA**. Bidrag af framstående författare. **Rikt** illustrerad af Jenny Nyström-Stoopaendal och andra. Roande och instruktiv läsning.

Sporrande pristäffingar.
Tankekärpande uppgifter.
Pris å närmaste postkontor **3 kr.** för helt år. Profnummer erhålles, om adressen jämte ett tioöres frimärke insändes till Linneas expedition, Vadstena. (G. 13573) [1618]

J. JÖNSSONS

Skrif- & Räkneskola,

Stockholm, Lilla Nygatan 16, 3 tr. upp. Nya elever, äldre o. yngre, emottagas alla dagar.

Afgifter: Skönskrifning eller Räkning, 15 timmars kurs 2 kr., 50 timmars kurs 5 kr., fullständig kurs 10 kr., Enkelt Bokhålleri, fullständig kurs 5 kr., Dubbelt (Italienskt) Bokhålleri, fullständig kurs (fyra bokslut) 20 kr. Lektionstiden lämpas efter elevens önskan. [1620]

Sparsamma Fruar.

Härmed tillkännagifves, att jag efter min moder Fru B. Sundemans frånfalle öfvertagit den *Ylleaffär*, hon bedref i nr 11 Artillerigatan. Ull och gammalt ylle mottages hädanefter till spånad. Väfnung af tyger, schalar, filtar m. m. hvarje dag i Klara Norra Kyrkogata 12, 1 tr. Hvar och en får sitt ylle tillbaka i form af garn.
OBS. Blott ett halft kilo ull till hvarje kilo gammalt ylle!
Hildur Andersson,
född Sundeman.
OBS. Telefonnr 23 56. [1861]

11 | **Oöfverträffadt** | **11**
i smidighet och elegans är
[1624] **Snörlifvet**
La Coquette,
som ger utmärkt god figur, utan att behöfva hårdt tillsnöras.
Största urval billigast hos
Emma Gjörling
11 | **Regeringsgatan** | **11**

och bo i eget hus, vilja de ej flyta. Ibland våra vänner finnes ingen familj, som har det så, att vi kunna bo hos dem. Vi äro hela dagen i affären och äta alla mål hemma. Hvad skola vi göra? Kunna vi hyra rum hos alldeles främmande, utan att det väcker elakt prat? (Världen är ju så ond). Eller måste vi fortfarande vara som fågelungar, de där ej få rum i boet, men ej heller kunna flyga därur, ej i brist på kraft, utan för det bittra ordet: Det passar sig inte! Om svar bedes till

tre våldlösa systrar.
 Nr 447. 1). På jorden i mina blomkrukor uppträda i år en mängd små vita, masklika varelser. De tyckas vara helt lefnadslustiga. Hur skall jag utrota de små lifven? 2). Vet någon, hvar man kan få köpa en "Mahernia"? Jag tror, att dessa växter äro mycket rara.
Anna-Stina-Lisa.

Nr 448. Vill någon hjälpsam ha godheten sända mig ett trefrigt nådsukmonogram M. A. under adr.: Fru Carolina Lönkvist, Karlskrona, Kungsgatan nr 7.

Nr 449. Huru stort årligt belopp skall ett 36-årigt fruntimmer inbetala till Liffränte- och Kapitalförsäkringsanstalten för att bereda sig en årlig lifränta af 500 kr. (Obs. Utan återbetalningskyldighet vid tidigare dödsfall).
 a) vid fyllda 50 år
 b) » » 55 »
Premumerant.

Svar.

Nr 320. Stahres patenterade själfbindare.

Nr 332. Om ni menar manliga inträdes-sökande, ja! Kvinliga måste ha afgångsbetyg från högre elementarläroverk för flickor. Dessa, jämte läkarebetyg, prestebetyg och tillstånd från mälsman, (ärest sökande är omtydd) insändas till Telegrafstyrelsen inom den tid, som utsatts för dylik ansökan.

Endast begränsadt antal elever antagas till hvarje kurs. Å någon telegrafstation får ni bäst reda på, när dylik kurs kommer att anordnas samt tiden för anmälningen.

Nr 340. Sätt ett par små glas med utspädd svafvelsyra mellan smöret, så hålla de sig klara, både i eldade och oeldade rum.

Nr 342. Köp erforderligt stycke juteväf och sy med hamburgergarn ett fortläufigt bottenmönster t. ex. i rutor. Vaddera tunn och fordra med mörkgrå domestik. Kanta med ylesnodd och sätt liknande frans nedtill. Billigare är svårt att få, i synnerhet om man slår snodden och drejar fransen själf. Att den blir hemtreflig försäkras.

Nr 361. Torka aldrig galoscher med torr trasa! Blöt en lapp, af linne eller bomull, i rent och kallt vatten, spara ej på vattnet, utan tvätta, så att vattnet rinner af dem, men ej i dem. Finns någon fläck på dem, sedan de torkat (de skola själforka, men ej sättas vid värmen), kan man med lätt hand (fiata handen) polera dem. Det får dock ej vara någon grof, skrubbig hand. Galoscher böra rengöras så fort som möjligt, så att icke smutsen torkar för mycket i dem.

Nr 371. God leverkorf erhålles, om godt oxkött, ej för mycket kokt, hackas, sedan det något svalnat, och spådes under heckningen rätt ofta med god buljong. När det är hackadt, illaggas först rifven, kokt ox- eller kalfeifer och tärningar af kokt kallt speckfläk, sedan tillkommer salt och peppar efter smak. Korfven stoppas i raka skinn mycket hårdt, sys ihop och lägges i kokande vatten att få ett uppskok, hvarefter den upptages och lägges genast i kallt vatten för att fört stelna, upptages och förvaras sedan på kallt ställe.

Nr 393. För att få gräddede tjock och till skum tagas en eller ett par knifuddar pulv. gummi dragant (köpes på apoteket för 10 öre); detta vispas i grädden (man upplöser det dock först i litet kokhett vatten). Ju mera gräddede man har, dess mera får man taga af gummidraganten. Grädden blir tjock och utmärkt och får ej någon osmak däraf.

Breflåda.

Marcus. Alsterbo. S. k. giftermålsannonser intagas aldrig i Idun, såvida annonsören ej uppgifver fullständigt namn och adress samt på eller annat sätt styrker, att dessa äro riktiga.

Vestergötland. Den först sända annonsen var redan införd.

Esel. Tack; plats beredes, Marie E. Annonsera!

Valerius. Om de verkligen äro allmännyttiga och af värde!

Amy. Bäst till omskrifna annonsbyrå insända frimärkt kuvert med tydlig adress.

Innehållsförteckning:

Martina Bergman Österberg; prisbelönad uppsats af *Blenda*. (Med porträtt.) — En moders bild; fyra sånger af *Charlotte Lindholm*, bel. med hedersomn. af Sv. akademien. III: *Mannen*. — Indirekte; af *Ave*. — I forna dagar; strödda blad ur minnets album, samlade af *Mathilda Langlet*. 3: *Hans nåd* och hennes nåd. (Slutet.) — Iduns månadsrevy; af *Otto Sjögren*. — Våra döttrars vänskapsförbindelser. — Smånotiser från kvinnovärlden. — Bildning; en ber. från Skåne af *Jane Gernandt*. (Forts).

Förslag till matsedel för veckan 10—17 mars. — Bohaget. — Matlagning. — Skafferiet. — Hvarjehanda. — Bostaden. — Allmännyttigt. — Läkareråd. — Frågor. — Svar. — Breflåda.

Köp!
Bröst- och lungskyddare,
 bästa medel för att undvika få lunginflammation och lungkatarr.
 Säljas i 4 storlekar, för barn 2 å 2:50 pr st. och större 3 å 3:50 pr st., expedieras mot efterkraf af
Oscar Rydström,
 (G. 12212) Eskilstuna. [1565]
 Obs.! Dessa lungskyddare hafva visat sig mycket nyttiga, ja, t. o. m. hindrat svåra lung-åkommor.

RAMLOSA
 Min nya priskurant
 öfver rikhaltiga förråd
 af alla slags
plantskole-
artiklar är nu
 utkommen
 [1851] och tillsändes
 franko.
 Helsingborg i sept. 1889
N. P. JENSEN



Den äkta, världsberömda
"Hjäl-Puts-Pomadan"
 tillverkas endast hos oss, och torde köpare tillse, att askarne äro försedda med vår firma *Adalbert Vogt & Co.*
 Underhaltiga och värdelösa efterrapningar bör tillbakavisas.
 General-Depoter för Sverige:
 Wilh. Tecktonius, Stockholm.
 Axel Bergmark & Co., Göteborg. [1606]

Ovanligt billigt!
 Hellinne Servietter pr 1/2 duss. 1,50
 Stora Linne-Borddukar... pr 1/2 » 9,00
 Virkväda D:o 3x5 aln. pr 1/2 » 16,50
 Sidenschalar m. sammetsrosor 1/2 » 10,50
 Stickade Ylle-Kjolar pr 1/2 » 10,50
 Hellylle Dam-västar pr 1/2 » 15,00
 Trikot-Klädningslif pr 1/2 » 15,00
 1/4 och 1/2 duss. sändas äfven på begäran.
Alb. S. Jonsson, Göteborg. [1580]

Glöm ej bort,
 att *O. Williamson*, Borås, säljer prima helylle marinblå Gosstricotkostymer från 3 till 10 års för 3:50. Priskurant å yllevaror sändes franko.
Stora mansvästar
 med ärmar till 3:50 pr st.
 [1573] *O. WILLIAMSON, Borås.*

Husmödrar!
 Kasten aldrig bort gammalt stickylle! Underteknad emottager jämte ull äfven gammalt ylle till spinning, väfning (för hand), schal- och filtberedning. Hos mig spunnet s. k. trasgarn är bevisligen det bästa och vackraste, som kan erhållas. Spånadslönen den billigaste i Stockholm. Beredningen af filtar oöfverträffad.
Otto Elmgren,
 Vesterlånggatan 66. [1389]

Åt omtänksamma Husmödrar
 våga vi rekommendera vår fabrik, som är den största i sitt slag inom Sverige. Vi emottaga till behandling:
Allt slags färggods: garn, tyg samt för omfärgning allt till garderoben hörande m. m.
Allt slags beredningsgods: tyger till pressning, dekartering, skärning, valkning och fullständig beredning; schalar och filtar till valkning och ruggning m. m.
Allt slags tvättgods: kläder, dukar, gardiner m. m.
Ull samt ull och stickylle till spinning
 af alla slags garner.
 Som bevis på det erkännande, vårt spinneri vunnit, kan nämnas, att vi nu spinna omkring 4,200 kg garn i hvarje vecka (= 218,400 kg eller öfver en half million skålp. pr år);
till väfning
 af schalar, sängfiltar, resfiltar, hästfiltar, klädningsstyger, regnkapp-tyger, kostymtyger, vadmaldrapper, korderojer, öfverrockstyger, reskapptyger, pelsdoffel m. m.
 För att visa, huru omtyckta våra väffabrikat äro, kan som exempel nämnas, att vi nu tillverka 4,150 meter klädningsstyg af ull och stickylle pr vecka (= 215,800 meter eller 728,000 fot pr år).
Särskildt påpekas vår förädling af **Stickylle**, dessa ofta som värdelösa ansedda rester af förslitet ylle (stickadt och virkadt), som med tillsats af litet ull kan här beredas till godt och vackert garn, präktiga schalar och filtar eller starka och vackra tyger (se här öfvan om den stora efterfrågan på häraf tillverkade klädningsstyg).
Obs.! Profver, priskuranter samt alla upplysningar lenas genast på begäran.
Obs.! Gods och order kunna lemnas antingen direkt till fabriken eller till våra kommissionärer (omkring 200 st.), som finnas i alla provinser från Ångermanland till Skåne.
 Jönköping i februari 1890.
Sahlströmska Fabrikens Aktiebolag. [1619]

Sats-Bok å Småbröd, Tårtor, Ångspis- och Knäckebröd, Limpor, Kårmellkokning, Jästberedning m. m. m. m. å 0.75 i hvarje bokhandel eller genom insändande af 75 öre i frimärken till
C. O. Ekblad & Comps bokhandel,
 [1493] *Vestervik.*

EXCELSIOR-TE
 Direkt fr. produktionsorten importeradt, oförfalskad
KINESISKT TE
 med fin arom försäljes i flere utmärkta o. prisbilliga kvaliteter gen. Hrr Specierhandl. *En gros lager hos Otto Dahlström & Co.*
EXCELSIOR-TE
 [1476]

Ägg.
 Öfverthuns omtyckta Hönsgårds Ägg, fina Löskoknings- o. Matägg. Äggaffären Gallina, Mästersamuelslg. 53, nära Drottninggatan. Allm. Telef. 716. [1469]

KOSTA MAGASIN
 Rikhaltigt Lager af Glas, Porslin, Nysilfver, Bosättnings- o. Lyxartiklar,
 till allra billigaste priser.
G. JOHANSON.
 Kosta Glasmagasin. [1542]

Angenäm och vederkvickande hvila efter arbetet erhålles uti
Hjalmar Peterson & C:nis Nya Fällstol
 (gul eller brun)
 som äfven kan begagnas som *Fåtölj*, *Chäslong* och *Säng* och som erhålles *fraktfritt mot 10 kr. järnvägsefterkraf från Hjalmar Peterson & C:nis Bokhandel, Karlstad.* Till förekommande af förveklingar är vår *Nya Fällstol* alltid stämplad på de båda kortstyckena som uppbara armstöden med vår firma *Hjalmar Peterson & C:nis, Karlstad.* [1548]

Prisbelönad trädgårdsbok.
 När våren kommer, bör intet hem sakna **Hushållsträdgården**
 af *Oscar Tamm.*
 Pris häftad 65 öre, kartonnerad 85 öre. [1585]

GUSTAF HOLMBLOM KAPP-FABRIK
 38 Vesterlånggatan 38
 Nedra botten, 1 o. 2 tr. upp. [1352]

AUGUST JULIUS
 Kongl. Hof-Leverantör.
 Specieri-, Vin- och Delikatessmagasin i parti och minut,
 38 Drottninggatan 38.
 Allm. Tel. 44 58. Bell. 916. [1480]

Iduns Uträttningsbyrå

ombesörjer genom fullt kompetenta personer uppköp i alla möjliga branscher gratis åt Iduns abonnenter och för uppdrag åt andra mot en obetydlig ersättning. Alla saker skickas mot efterkraf och få returneras (dock genast) mot fraktkostnaden. Dubbelt porto torde medsändas.

[1349]

OBS! Ändrad adress!

Bort med liktornarne!
Deletor.

Ingen humbug!
Ett nytt, osvikligt, smärftfritt liktornsmedel (bättre än Colodion och alla andra liktornsmedel) borttager fullkomligt liktornar med roten inom kortaste tid. Inlagd i eleganta kartonger har Deletor den stora fördelen framför alla dylika medel, att man ständigt bär det på sig. Hvar och en som har liktornar skall skatta sig lycklig efter att hafva använt Deletor. Hvarje kartong kostar 1 kr., som insändes som postanvisning eller i sparmärken. Post- o. telegrafadress »Deletor», Upsala, Vaksalatorg 27. [1340]

August Carlsson
Siden- & Manufaktur-Magasinet

Svart helsiden Merveilleux från 1: 68 pr meter = 1 kr. pr aln.
Svart helsiden Merveilleux 1:ma från 3 kr. pr mtr = 1: 80 pr aln.
Svart helsiden Faille från 2: 10 pr meter = 1: 25 pr aln.
Svart helsiden Victoria Garantie fr. 6 kr. pr meter = 3: 60 pr aln.
Hvit halvesiden Atlas till brudklädn. fr. 1: 68 pr mtr = 1 kr. pr aln.
Hv. o. crème helsiden Duchesse till brudkl. fr. 6 kr. pr m. = 3: 60 pr aln.
Hv. o. crème helsiden Merveilleux till brudkl. fr. 2: 50 pr m. = 1: 50 pra.
Hv. o. crème helylle Cachemire, dubbel br., fr. 1: 68 pr m. = 1 kr. pr aln.
Kulört helsiden Merveilleux i alla färger fr. 2: 50 pr m. = 1: 50 pr aln.

Rekvitioner från landsorten expedieras pr omgående mot efterkraf. [1371]

50 Vesterlånggatan 50
61 Drottninggatan 61

Den

Absoluta Fläck-Uttagaren.

Prisbelönt.

Tillverkad af Professor Parret af det i Chili förekommande såprädets bark. Den borttager fett-, olje- och tjärläckar m. m. ur alla sorters tyger och är det bästa medel att alltid hålla sina kläder (vare sig af ylle eller siden), mattor m. m. snygga, samt lennar aldrig en ring efter sig på tyget, såsom vid begagnandet af benzin, sprit, ammoniak, ether etc.

Det enda medel af detta slag, som någonsin erhållit medalj.

Är äfven utmärkt för rengöring af glacéhandskar.

Säljes i askar à 75 öre i nedanstående parfymbutiker:

Herr C. F. Dufva, Drottningg. 41.

Fru Elin Edlund, Drottningg. 63 A,

Jönköpingsmagasinet, Regeringsg. 38,

Fru Antoinette Nording, Biblioteksg. 11,

Frkn Louise Blomberg, Vesterlångg. 39,

samt i parti hos

H. K. NORDGREN,

Klarabergsgatan 35, Stockholm.

Ände partiförsäljare för landsorten.

Återförsäljare i landsorten antagas.

Profask expedieras mot postförskott. [1631]

Lottsedlar, à 1 kr. st.

à följande gedigna Silverarbeten.

(Vikten cirka 30 kg. = 67 skålp.)

Kaffekanna (med afsvalningsfat)

Gräddkanna,

Sockersk,

Sockertång,

25 Kaffekoppar med fat (af Silver),

25 Kaffeskedar,

Kaffeskedskorg,

Kaffebrödkorg,

Stor Kaffebrička,

Dryckeskanna

1 par Ljusstakar för 5 ljus.

Dragning å ofvanstående pjäser kommer att försiggå den 3 april detta år.

Obs! Ett litet antal Lottsedlar finnes ännu kvar till salu hos mig och de flesta bokhandlare i riket.

C. J. JAKOBSSON,

Juvelerare & Guldsmed

SÖDERHAMN.

[1508]



SVARTVIKS

Stärkelse,

svenskt fabrikat, gifver linnet. utan att förstöra det, en bländande hvit färg. Till salu hos alla specerihandlande i riket. [1487]

På Adolf Bonniers förlag har nyss utkommit à 1: 25:

2:a genomredda upplagan af

Flammarion, URANIA

Denna mönstergilla, af författaren erkända och gillade öfversättning bör ej förblandas med en å annat förlag utkommen.

En upplaga med originalets alla illustrationer är under tryckning att med det snaraste utkomma. [1635]

På Albert Bonniers förlag har nu i bokhandeln utkommit à 1: 25:

PÅ VAKT.

Komedi i tre akter

af

Anna Wahlenberg.

Af samma föf. ha förut utkommit:

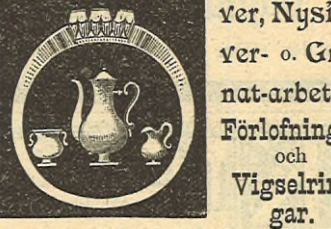
I HVAR DAGSLAG. Skisser. Pris 2: 25.

UNDERLIGA VÄGAR. Skildring. Pris 3 kr. — — — En begåfning, som är så rik, att den innebär de mest lysande liften för vår svenska romandiktning. [Dagens Nyheter]. »Ett af de bästa arbeten vår nyaste literatur frambragt.» [Sydsvenska Dagbl.]

SMA SJÄLAR. En hvardagshistoria. Pris 2: 50. — — — Händelserna äro berättade med obestridd talang på ett språk som är tilltalande genom enkelhet och natur.» [Sv. Dagbl.]

HOS GRANNAS. Skisser. Pris 1: 75. — — — Bjuder en angenäm och underhållande lektyr, med sanning och god smak uti.» [1641] [Ny Svensk Tidskr.]

FRENGBLOM.



Ständigt lager, till billiga priser. Beställning och reparationer utföras med omsorg.

14 Vesterlånggatan 14. [1503]

Permar till Idun 1889

finnas nu tillgängliga i på samma gång elegant och praktisk utstyrel, så att damm och smuts ej häfta vid dem.

De tillhandahållas dels i blått och guld, dels i rött och guld med klothygg. Priset är i år

1 krona 25 öre.

Inga permar expedieras, utan att beloppet först insändts antingen medels postanvisning eller ock i sparmärken (ej frimärken!). Efter erfarenheten från förra året, vilja vi enträget uppmana Iduns läsarinor att med första insända sina rekvisitioner, på det de må vara säkra om att ej komma, sedan upplagan, som på förhand bestämmes, är slutsåld.

Obs! Dem af Iduns läsarinor, som sakna n: 7 och 9 för detta år, meddelas, att dessa nummer komma att nytryckas på nyåret, för så vidt minst 100 anmälningar härom, åtföljda af rekvisition på permar, ingå. För öfrigt kunna öfriga nummer af årgången erhållas till komplettering mot insändande af 15 öre i frimärken pr nummer.

Med utmärkt högaktning
Frithiof Hellberg
Red. o. utgifvare af Idun.

(1859)

Försök Germania!

Germania klädningstyget är ett nytt, nästan outslitligt, tjockt och varmt klädningsty, som tillverkas i moderna mönster. Priset endast 49 öre metern = 29 öre aln. Kan endast köpas hos tillverkaren A. Williamson, Stockholm. Vesterlånggatan 57, 1 tr. upp.

Obs. Den, som ej är belåten med sända varor, får retournera dem. Profver endast då 20 öre följa. [1874]

Tandläkaren ROLAND MARTINS

Tandpulver

försäljes i Stockholm: på alla Apotek, hos C. F. Dufva, Drottninggatan 41, i de större parfymbodarna, med flere ställen. [1332]

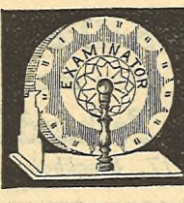
Skrifportföljer

med läs och innanrede från 75 öre.
Väskor, Portmonnäer, Broscher, Armband och andra tyska, franska och engelska Bijouterier i smakfulla mönster och till billiga priser.

Nya Galanterimagasinet, 47 Drottninggatan, 9 Hötorget, [1630] 17 Humlegårdsgatan.

Tillkännagifvande.

Ärade sökande meddelas, att i n: 6 af Idun annonserade lärarinneplats är tillsatt. »Gerhard», Vallsta. [1634]



Outtömlig

på nyttigt och nöjsamt innehåll är den nya uppfinningen Examinator. Bör finnas i hvarje hem, ty utom det att den roar ung och gammal, är den äfven prydlig. På grund af den stora omfattning, den haft, har jag nu kunnat nedsätta priset till 1,50 som vid rek. torde insändas. Exp. helst pr järnv., emedan frakten blir billigast. Erhålles endast hos mig eller mina agenter. [1567] JOHN FRÖBERG, Finspong.

Husmödrar!

Försöken Th. Winborg & Cris i Stockholm tillverkningar af

- Concentrerad Ättika på flaskor för utspädning.
- Senap, blandad efter engelsk och fransysk smak, flere sorter.
- Biffstekssås.
- Soja, Malda kryddor (garanteras oblandade) på bleckdosor med genombrädat lock.

Bordsalt i paket om 425 gram (= 1 skålp.) flere gånger prisbelönade och fullt jämförliga med de bästa utländska fabrikat. Tillhandahållas hos Hrr specerihandlare. [1339]

Frimärkssamlare!! Lösen- och tjänstefrimärken uppköpas till högsta pris af A. H.r. Ljungbyholm. [1638]

Hänvisen till annonserna i Idun, erhållen i billigaste pris — enligt öfverenskommelse mellan Redaktionen och de flesta af Iduns annonsörer.

Gynnsamt tillfälle!

Undertecknad realiserar till följd af bristande utrymme nedanstående artiklar i därtill särskildt förhyrd lokal,

23 Klara Bergsgatan 23,

Eleganta Teaterkragar,
Teatermössor,
Ylledukar 1:—
Trikalif 1:50
Yllevästar,
Vantar, ylletrikå fr. — 35
Barnstrumpor af ylle och bomull,
Plyschkragar,
Snörlif med fiskben 2:—
Silkesvantar, långa, ljusa 1:—
Solfjädrar,
Silkesfichyer,
Svarta och kul. Barber,
D:o D:o Handskar,
Snörmakeri och Pärllgaller,
Snörmakerigarnityr,
Garneringsband,
Svarta och kul. Yllespetsar,
D:o d:o Silkespetsar,
D:o d:o Bomullspetsar,
Tyll- och Gardinspetsar,
Breda Sidenband 16jorem. = 10 öre aln,
D:o Skärpband 1 kr. m. = 60 öre aln,
Sidensars,

Fas. svart Sammet 90 ö. m. = 54 ö. aln,
Kul. Sammet 80 » = 48 »
Cloth 85 » = 50 »
Svart o. kul. Orlin 60 » = 36 »
Grå Gaz 16 » = 10 »
Madapolam, något skadad,
Broderade Remsor, stufbitar,
Balayeuser,
Flor och Tyller,
Förkläden, goda kvalitétér... 75 öre st.
Sidenhalsdukar,
Kräs 15 öre mtr = 10 öre aln,
Broscher och Armband 25 öre,
Nagelborstar 30 öre,
Pincenez-Snodder 10 öre,
Finkammar 12 öre,
Kappspännen 10 öre,
Ylleband, prima 10 öre,
Linneknappar 3 öre duss.,
Klädningsknappar 5 öre »
Armlappar 15 öre par,
Kjolfjädrar 25 öre duss.,
Planschetter 10 öre st.,
Mignardiser 10 öre bundt.

23 Klara Bergsgatan 23.

EMMA GJÖRLING.

[1612]

Pianinos, Flyglar & Orgel-
harmonium från de bästa
svenska och ut-
ländska fabriker.
Största lager! Billigaste priser!
Fullkomlig garanti! Liberala be-
telningsvilkor!
OBS! Äldre instrument tagas i
utbyte.

J. LUDVIG OHLSON,
Stockholm.
16 Regeringsgatan 16.
[1423]

1890 års

Frö-priskurant

utdelas gratis, sändes franko.

SVENSONS Fröhandel
Lilla Nygatan 17, Stockholm.
[1507]

Om 20 öre i
frimärken insän-
das till Skandi-
navisk Modetid-
ning, Stockholm,
erhålls pr om-

B
A
R
A

gående ett ele-
gant 20-å 24-
sid. profnummer
i fint kolorerat
omslag af den lö-
pande årgången.

BARA 20 ÖRE.

Häftet innehå-
ler mer än 50 yp-
perliga illustrat.
jemte beskrifnin-
gar öfver dräkter,
hattar, handarb.,
monogram m. m.

Ö
R
E

Endast n:r 1 —
det praktiska brud-
utstyrselnumret
— betingar ett
pris af 40 öre.
110 n:r lemnas
för 1,50; 20 för 2,50.

D:r Vogels Handhvitt



borttvättar allt
af händerna, som
tvål ej kan af-
taga, skyddar
mot frost etc.
och gör genom
fortsatt be-
gagnande i
st. för tvål
händerna
hvita o. mjuk-
ka! Fås i ele-
ganta spegeldo-
sor à 35 öre
hos parfymhand-
lare m. fl. samt
från Generaldepoten Mariagatan 17,
Stockholm. Telef. 33 59. [1610]

Henrik Gahns Victoria-Tvål,

fin antiseptisk toalettvål,
innehåller välgörande beståndsdelar, har
stor läkande kraft för reformar, sårna-
der, sprickor, hudklåda o. d. och är
särdeles att rekommendera för känslig
och ömtålig hud. Säljes i välförsedda
detaljaffärer.

Hvarje tvål är
stämplad med vid-
stående fabriks-
märke.



[1642]

Alla fördelar framför andra sorter!
Allmänt erkändt bästa

Snörlif "La Gracieuse",

såväl i höga som låga former, finnes endast att erhålla hos

Henric Labatt,

Kongl. Hofleverantör,
27 Drottninggatan 27
Stockholm.

Obs. Tillsändes, om livvidden uppgives i centimeter eller
decimaltum. [1855]

Sänd till Norrbro Vexelkontor, Stockholm,
denna och följande 13 månader

endast 2 kr. 60 öre eller ock 5 kr.;

så erhåller ni i förra fallet en och i senare fallet två teaterobligationer, på
hvilka Ni redan nästa 1:sta maj kan vinna

40,000 kronor.

[1582]

Kronor 40,000, 25,000, 15,000, 10,000, 5,000 m. fl.
större belopp kunna vinnas genom köp af

Teater-Premie-Obligationer

på Vexelkontoret, Skeppsbron 36, Stockholm.

Pris pr kontant 28 kronor.

Obligationerna säljas äfven på månatliga afbetalningar på följ. vil-
kor: En Obligation erhålles mot 13 inbetalningar af kr. 2: 60 i mån.; Två
Obligationer mot 13 inbetaln. af kr. 5 i mån.; Fem Obligationer mot 16 in-
betaln. af kr. 10 i mån.

Tvåanne utlottningar årligen: den 1 maj och den 1 november. Full-
ständig beskrifning sändes mot 10-öres porto.

Hvarje obligation skall ovilkorligen utfalla med vinst från kr. 30
till kr. 40,000.

[1511]

Vexelkontoret, Skeppsbron 36, Stockholm.

HAND-VÄFAPPARATE **N**

Denna lilla synnerligen praktiska apparat, med hvilken så-
väl barn som äldre kunna hopväfva hålen på söndriga strum-
por och duktyger, så att de bli alldeles som nya, är lika
oumbärlig i hvarje hem som symaskinen. Apparaten, som förts
i marknaden af firman Percy F. Luck & C:o härstädes,
kostar endast 2 kr. 80 öre,
portofritt sänd till landsorten. Order kunna insändas till
Iduns Uträttningsbyrå, Stockholm. [1621]

HAND-VÄFAPPARATE **N**

Observera noga,

att från Axel Marcus, 17 Drottninggatan 17,
Stockholms största Modeaffär för endast detail, sändas
profver å alla moderna Baltyger i silke, ylle och bomull,
samt förfärdigas skyndsamt, elegant och billigt alla slags
KLÄDNINGAR samt **MORGONROCKAR**. [1388]

Hvar kan verkligt godt te erhållas?

Mina äkta teer säljas endast kontant, och då alla mellan-
händer undvikits, kunna de lemnas billigare än hos någon, hvilket ock
bevisats af att

omsättningen 1889 fyradubblats.

Pr efterkräf, postförskott à 1: 80, 2: 40, 2: 80, 3: 60, 4: 80 pr ½ kilo
(för 15 kronor fraktfritt).
Alex. Barclay, Göteborg.
(Nord. A.-B., Göt. 2670x10) [1398]

Hos

I. M. Göthe

48 Drottninggatan 48
(hörnet af Klarabergsg.)

Rikt urval
af blanketter till
Dansprogram,
Matsedlar

och

Middagskort. [1637]



3: 50 duss., 3: 50 duss., 3: 50 duss.
Etsade Glas och Sejdlar, passande till presen-
ter, hos Aug. Vogels Konstglasliperi,
Fredsgatan 30. Allm. Telef. 47 97.
[1627]

Sophia-Hemmet

Se den större annonsen i n:r 3 för i år. [1434]

Kulle Svenska
Konstväfnader
och Broderier.
Stockholm:
endast Drottninggatan 36.
Lund:
Fru Thora Kulle. [1371]

Bal-Strumpor

af silke och bomull

K. M. Lundbergs
Bosättningsmagasin

N:r 7 Storkyrkobrinken N:r 7.
[1614]

Hänvisen till annonserna i Idun, erhållen i billigaste pris — enligt öfverenskommelse mellan Bedaktionen och de Besta af Iduns annonsörer.